

Arvioinnin teoreettiset perusteet – Yksilöllinen ja yhteisöllinen arviointi

Matti Kuorelahti, KT lehtori

Kasvatustieteiden laitos

Erityispedagogiikan yksikkö

ERIS337: Arvioinnin teoreettiset perusteet ja
ulottuvuudet erityiskasvattajan työssä

24.3.2010

Aineisto kopassa

Luennon teemat

- Arviointitutkimuksen asema yleensä ja erityisesti koulussa ja mitä tekemistä sillä on erityisopettajan arjessa...
- Arvioinnin lähestymistapoja
- Tuloksellisuus & laatu
- Esimerkkejä koulutuksen arviointitutkimuksista

Arviointi on prosessi - jatkuvaa liikkeellä olemista...

- Motto: Sika ei liho sen joutuisammin, vaikka se punnittaisiin joka päivä! (Kari Uusikylä)

Arviointi vs. tutkimus?

- Mitä eroa ja mitä yhteistä on "arvioinnilla" ja "tutkimuksella"?
- "Arviointi" on arvon määrittämistä tieteellisessä tutkimuksessa noudatettavin pelisäännöin
- Arvioinnissa otetaan kantaa kohteen arvon suhteen
- "Tutkimuksessa" pyritään selvittämään asioiden olotilaa ottamatta kantaa niiden laatuun

Kuvio 2. Arviointia määrittelevät kysymykset (Pickford & Brown 2006, 4)

(Atjonen 2007, 21)

Arvioinnin pelisäännöt

Nikkanen & Lyytinen 1996: Oppiva koulu ja itsearviointi (JY/KTL)

- 1. Perusteltavuus
 - Mihin pyritään? Keitä varten? Mitä vaiheita on arvioinnissa? Mitä tietoa kootaan? Miten?...
 - Ei intuitiivisia heittoja.
- 2. Kommunikoivuus
 - Arviointitieto on julkista. Julkistamisen pelisäännöt?
 - Kapea näkökulma ei avaudu muille
- 3. Yleistäminen
 - Yksittäisten näkemysten sijasta pyrkimys yleistykseen

Arvioinnin pelisäännöt

Nikkanen & Lyytinen 1996: Oppiva koulu ja itsearviointi (JY/KTL)

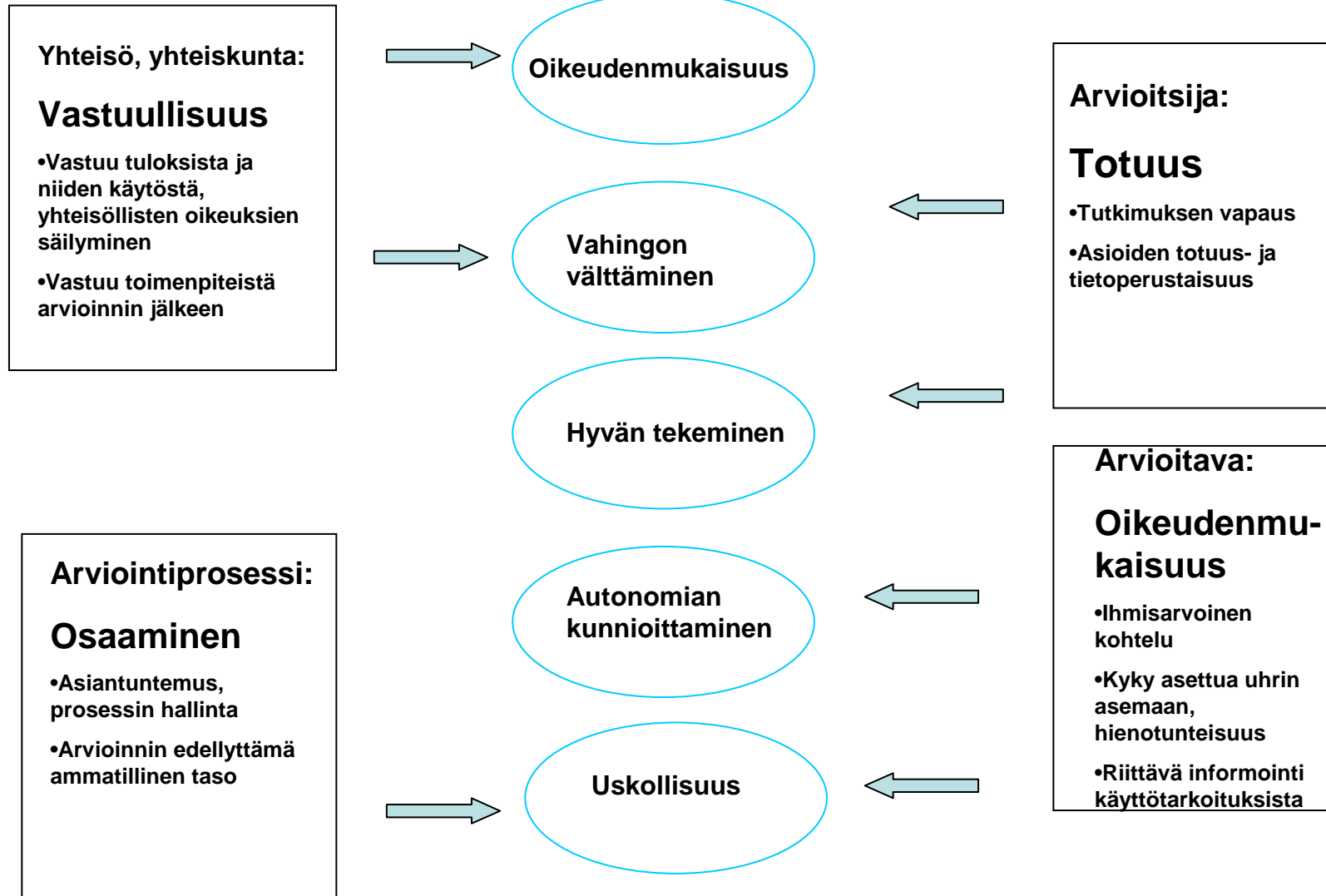
- 4. Totuudellisuus
 - Taustateoriat ja -olettamukset? On vain yksi “totuus”?
- 5. Korjautuvuus
 - Yksittäinen arviointimenettely kuvaa koulun toiminnan laatua riittävän laaja-alaisesti?
- 6. Objektiivisuus
 - Tulosten riippumattomuus itsearvioitsijoista?
 - Arvioinnin subjektiiviset lähtökohdat esiin
 - Tarkastelukulmat monipuolisia

Arvioinnin pelisäännöt

Nikkanen & Lyytinen 1996: Oppiva koulu ja itsearviointi (JY/KTL)

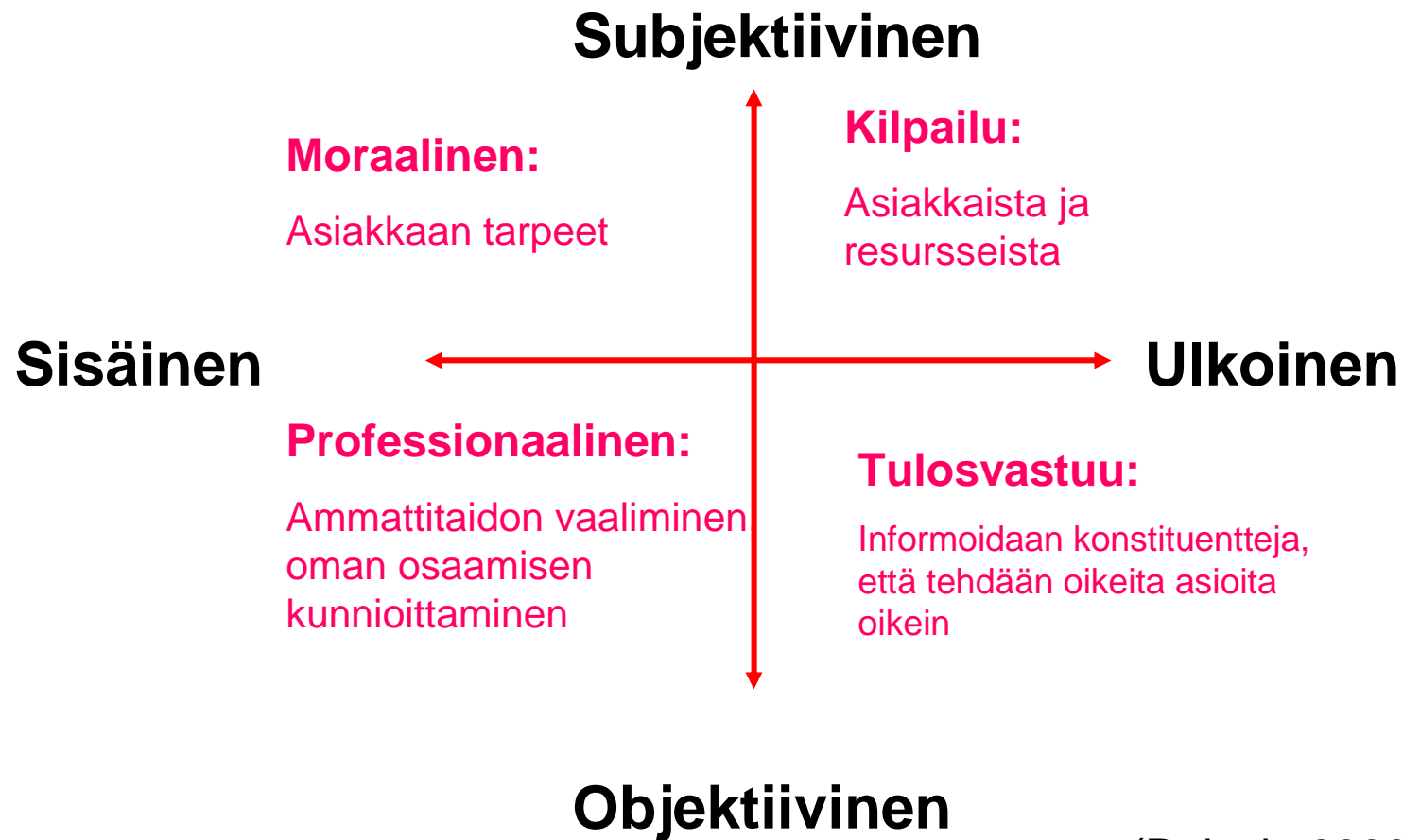
- 8. Autonomisuus
 - Kuntien ja koulun autonomisuuden korostuminen - mutta ei taloudellisen vapauden lisääntyminen käytännössä
 - Aloitteellisuus arvioinnissa oiva keino suojautua “indikaattorisasteelta”.
- 9. Edistyvyys
 - Arviointitiedon kyseenalaistaminen
 - Mitä näkemyksiä voidaan kriittisesti tarkastella?
 - Mitä virheitä voidaan korjata?

Arviointieettiset periaatteet & arvot

(Atjonen 2007, 50)

Laadun imperatiivit eli miksi laatua arvioidaan?

(Raivola 2000)

Arvioinnin asema koulutuksessa

- Mikä on sitten arvioinnin asema peruskoulutuksessa?

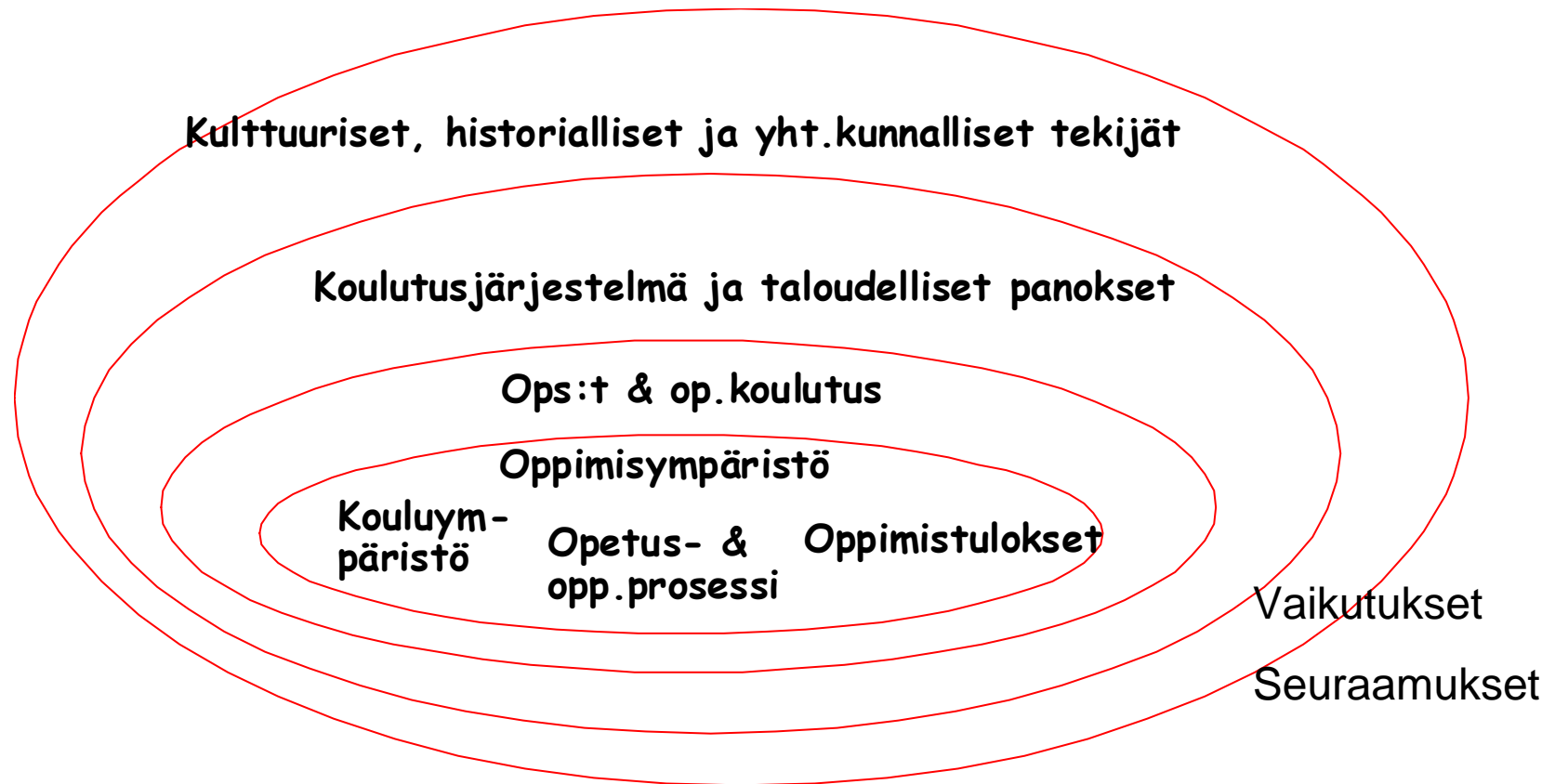
Perusopetuslaki 628/1998 (muutettu 24.1.2003)

21.§: Koulutuksen arviointi:

- tarkoitus turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä
- Opetuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.
- Ulkopuolista arviointia varten OpM:n yhteydessä on erillinen koulutuksen arviointineuvosto, joka organisoii arviointitoiminnan yliopistojen, opetushallituksen ja muiden arviointiasiantuntijoiden verkostona.
- Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa
- Arviointivelvoite kaikilla kouluasteilla

Oppimistulokset koulutusjärjestelmän arviointikontekstissa

Linnakylä 1998 (Kasvatus 2/98)

Koulutuksen vaikuttavuustutkimusten luokittelu (Reynolds 2000)

- 1 Varsinaiset vaikuttavuustutkimukset (school effects research)
 - Vaikutuksen tieteell. perusteltu etsiminen
 - Panos-tuotos -malleista monitasoarvoiteihin
- 2 Tehokkaiden koulujen tutkimukset (effective schools research)
 - Yksittäisistä kouluista koulujärjestelmiin
- 3 Koulujen kehittämistutkimukset (school improvement research)
 - Muutosprosessien analyysit
- 4 Kontekstuaalisten tekijöiden tutkimus

Mitä vaikuttavuus on?

(Teddlie, Reynolds & Sammons 2000)

- Koulutusta on tai ei ole
- Koulujen välinen vertailu
- Vaikuttavuus suhteessa taustamuuttujiin
- Yksilöiden välinen varianssi koulun sisällä tai niiden välillä
- Vaikuttavuus elämäntulussa

Kontekstuaalitekijät

(Teddlie, Reynolds & Sammons 2000)

- Oppilaiden sosioekonominen asema
- Ed. lisäksi koulujen rakenne (hallinto, rahoitus, taso)
- Koulun koko, oppilasjoukon koostumus, tyyppi, sijainti
- Kontekstilla ei system. vaikutusta, tulokset satunnaisista tai situationaalisista tekijöistä johtuvia
- Synteesi edellisistä, laaja-alainen määrittely

Mitä laatu on? (Raivola 2000)

- Turvallisuuutta? (esim 80 %:n taso riittää?)
- Samaa kaikissa konteksteissa? (monivalintatentissä loistava menestys->osaa soveltaa?)
- Laatu kelvollista aina eli ennustevaliditeetti korkea? (vrt. siltaesimerkki...)
- Yksilön silmässä vai yhteisesti jaetussa kokemuksessa?
- Selittää aina toiminnan eroja? (vrt.tehokkaasti toimivien koulujen mallien siirtäminen)

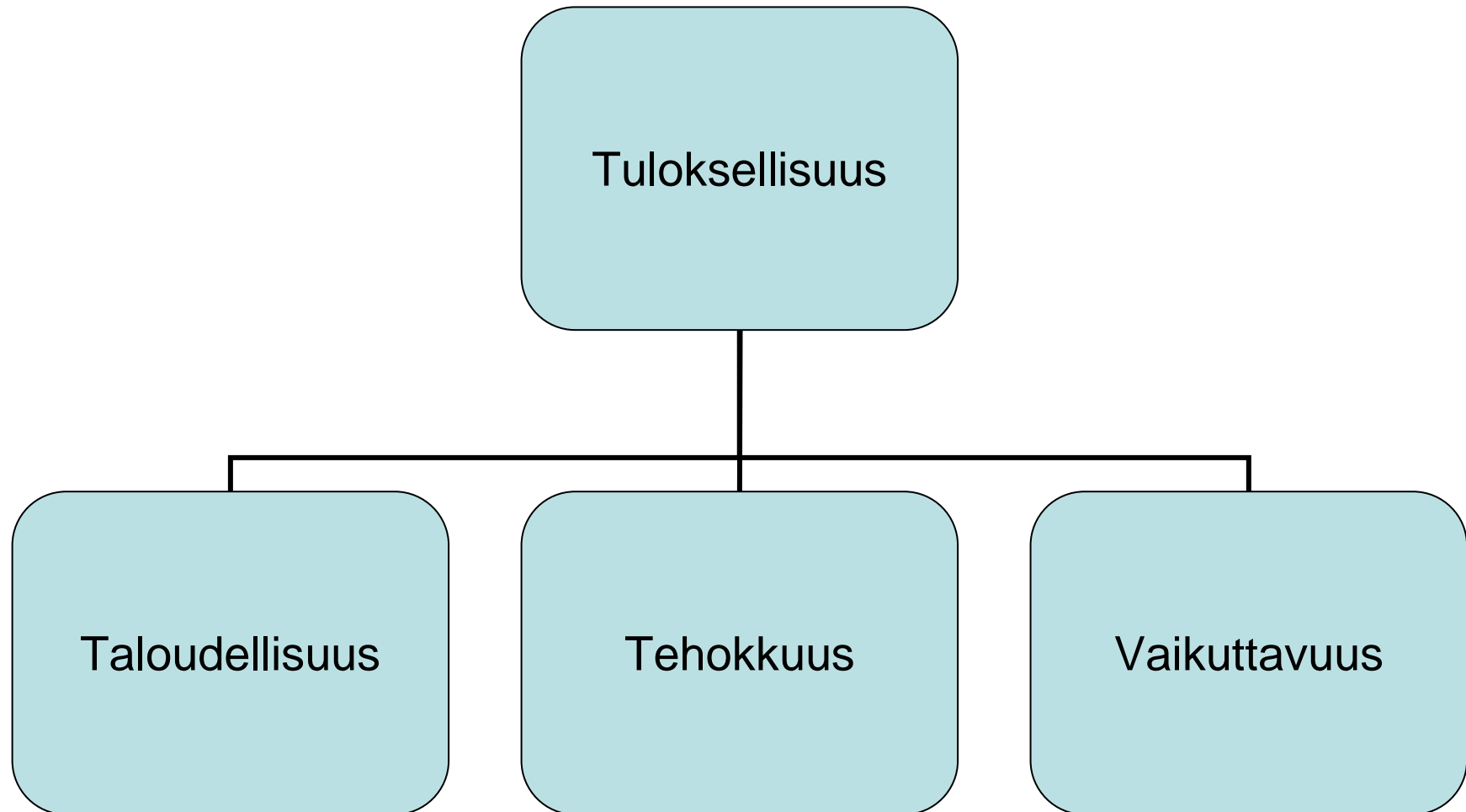
Laatu on... (Raivola 2000)

- “...asioita toisiinsa suhteuttavaa, moniulotteista, ainutlaatuista jokaiselle tuotteelle ja sitä tuottavalle toiminnalle erikseen, siis konteksti- sidonnaista ja arvioinnin tarkoituksesta ja valitusta näkökulmasta riippuvaa. Siksi kokoomatyypin arviointi on mielestäni yksiulotteista arviointia parempi. Laatua ei voi suoraan mitata, ei ilmaista indikaattoreilla eikä indeksoida.”

”Asiakastyytyväisyys” koulutuksessa (Raivola 2000)

- Opiskelijan tarpeiden tyydyttäminen
 - Kompromissit välittömien ja tulevien tarpeiden priorisoinnissa
- Koulutettavan odotusten täyttäminen
 - Lupauksia ei petetä!
- Asiakastyytyväisyys on aina subjektiivinen kokemus
 - Mitä tultiin hakemaan?
- Arvonlisä osaamiselle
 - Mielekkyykokemusten ja toimintamahdollisuuksien lisääntyminen

Opetushallituksen tuloksellisuusmalli

Taloudellisuus

- Resurssin määrä ja sen kohdentuminen
- Resurssin käytön tehokkuus
- Koulutuksen vaihtoehtoiset tuotantotavat

Tehokkuus

- Koulutustarjonta
- Ajankohtaisuus ja reagointikyky
- Pedagogiset järjestelyt ja opetuksen laatu
- Koulutuspituudet
- Keskeyttäminen / koulutuksen läpäisy
- Moninkertainen koulutus vs. hyväksilukeminen
- Henkilöstö
- Tilat ja laitteet; säädökset ja sopimukset
- Johtamiskulttuuri

Vaikuttavuus

- Koulutustarpeen ja tarjonnan vastaavuus
- Oppimistulosten saavuttaminen
- Oppimaanoppimisvalmiudet
- Kommunikaatiovalmiudet
- Itsensäkehittämishalukkuus

Vertailevia kv. tutkimushankkeita

- Pisa eli Programme for International Student Assessment
- CIVICS (yhteiskunnalliset aineet)
- TIMSS 1999 (matematiikka)
- OECD Education at a Glance

Mittareita koulun toiminnan arvioimiseen

- Oppivatko meidän oppilaamme?
- Viihdytäänkö meidän koulussa?
- Millaisia ovat oppilaiden välit koulussa?
- Miten olla rakentavasti yhteistyössä vanhempien kanssa?
- Millaiset integraatio-/inkluusioasenteet koulussa on?

Kirsi Lindroos sekä Armi Karsikas Maija Kuisma Marianne Myllymäki Heidi Ylikojola (2009 / EOK)

OPETUSHENKILÖSTÖN KANNUSTAMINEN JA TUKEMINEN

(Savolainen 2009; Scruggs 2007; Weiner 2003)

HALU KEHITTÄÄ OPPIMISYMPÄRISTÖÄ

ts. erilaisuuden kontrolloinnista oppilaiden tukemiseen

(esim. joustavat opetusjärjestelyt)

ARVIOINTITIETOA
SEKÄ KOULUN
ETTÄ KOTIEN
NÄKÖKULMASTA

(Jones 2005)

**LAADUKAS
OPETTAMINEN JA
OPPIMINEN**

VUOROVAIKUTUS
JA SEN LAATU

(Atjonen 2008;
Savolainen 2009)

**KAIKKIEN OSAPUOLTEN TUNNE
OSALLISUUDESTA JA MAHDOLLISUUDESTA
VAIKUTTAA (voimaantumisen)**

“Se, kuinka opetetaan ja mitä luokassa tapahtuu, on tärkeämpää kuin millainen ja missä luokka on” (Savolainen 2/2009).

Esimerkkejä koulun toiminnan arvioinnista

- Lyytinen, Vaso, Kangasoja, Rönkä 2002: Opi ja arvioi – arvioi ja opi (Printel oy)
 - Ks. cd!
- Kuntakohtaisia tutkimuksia:
 - Kuorelahti & Vehkakoski 2009: Tukitoimet kunnossa perusopetuksessa? Erityisopetuksen toimivuus ja kouluviihtyvyys oppilaiden, vanhempien ja koulun opetushenkilöstön arvioimana. Painossa.
 - Jyväskylä: [ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN PERUSKOULULAISTEN OPETUKSEN TOIMIVUUS JYVÄSKYLÄSSÄ .Julkaisu A9:2004](#)
 - Jämsänkoski (5 arviointiraporttia vv. 1998 – 2005)
 - <http://www.jamsankoski.fi/sivistys/koulutus.html>
 - Jämsänkosken koulujen tila 1998 - oppilaiden, vanhempien ja opettajien näkökulmia koulutukseen
 - Jämsänkosken sivistyspalvelut 1999 - näkökulmia koululaitoksen, työväenopiston ja kirjaston arviointiin
 - Jämsänkosken kaupungin sivistyspalvelut 2000 Allusta Pinaan - näkökulmia koululaitoksen, työväenopiston ja kirjaston arviointiin
 - Jämsänkosken kaupungin sivistyspalvelut 2001 "Häytelmä jevonen ilmiö kiikenne ulos" - hölynpölyäkö kaikki? Sanaketjuestistä luku-suomi-kärkihankkeeseen näkökulmia koululaitoksen arviointiin
 - Jämsänkosken kaupungin sivistyspalvelut 2005 Matti tykkää matikasta

**Erityistä tukea tarvitsevien peruskoululaisten
opetuksen toimivuus Jyväskylässä
Matti Kuorelahti, Pirjo Savolainen & Erika Puro
2004**

**Tukitoimet kunnossa perusopetuksessa? Erityisopetuksen
toimivuus ja kouluviihtyvyys oppilaiden, vanhempien ja koulun
opetushenkilöstön arvioimana
Matti Kuorelahti & Tanja Vehkakoski 2009**

Mitkä ovat onnistumisen kriteerit?

Onnistuneen integraation edellytyksiä I: Järjestelmän tarkastelua

ARVOT	HALLINTO	TOTEUTUS	TULOKSET
<p>Mitä pidetään tärkeänä ja arvokkaana koulujärjestelmässä? Millaisissa käsityksissä arvot toteutuvat?</p>	<p>Miten järjestelmää kehitetään? Mitä resursoidaan ja millaisin välinein?</p>	<p>Miten opetus järjestetään? Miten varmistetaan kaikkien osallisuus? Tukitoimet tarvittaessa?</p>	<p>Tavoitteet, odotukset? Kognitiivinen, emotionaalinen ja sosiaalinen kasvu ja kehitys?</p>

RAKENTEET
PROSESSIT
YHTIÖLLISYYS

Onnistuneen integraation edellytyksiä II: Opettaminen ja opettajat

Hautamäki, Lahtinen, Moberg & Tuunainen 2001

- Sitoutuminen yhteisen koulun filosofiaan
- Vahva johtajuus
- Erilaisuuden arvostaminen
- Yhteistyö
- Tukiverkostojen käyttö
- Vanhempien osallistuminen
- Yksilöllinen arviointi
- Korkeatasoiset tavoitteet
- Joustavat oppimisympäristöt
- Riittävä resursointi

Onnistuneen integraation edellytyksiä

III: Oppiminen ja oppilaat

- Kasvun ja kehityksen tuki jokaiselle
- PoL: ” tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja”
- Hyvinvointi koulussa
 - Viihtyminen
 - Itsetunto
 - Uupuminen (Salmela-Aro & Näätänen: BBI-10)
- Aikaisemman tutkimustiedon varassa tiedämme, että
 - integraatio/inkluisio EI alenna yleensä opetuksen laatua ts. oppimistulokset ovat hyviä, JA
 - lasten erilaisuuden keskinäinen hyväksyminen ja sallivuus lisääntyvät, ts. sosiaaliset taidot paranevat

Esimerkkejä koululaitoksen
kokonaisvaltaisesta arvioinnista:
Jyväskylä 2004
Kuopio & Mikkelä 2009

Tutkimusongelmat

- 1. Millaisia ovat käsitykset kaikkien oppilaiden yhdessä opettamisesta?
- 2. Millainen käsitys vastaajilla on perusopetuksen toiminnasta erityisen tuen näkökulmasta?
- 3. Millainen on **kouluviihtyvyys**?

Tutkimusaineisto: Jyväskylä

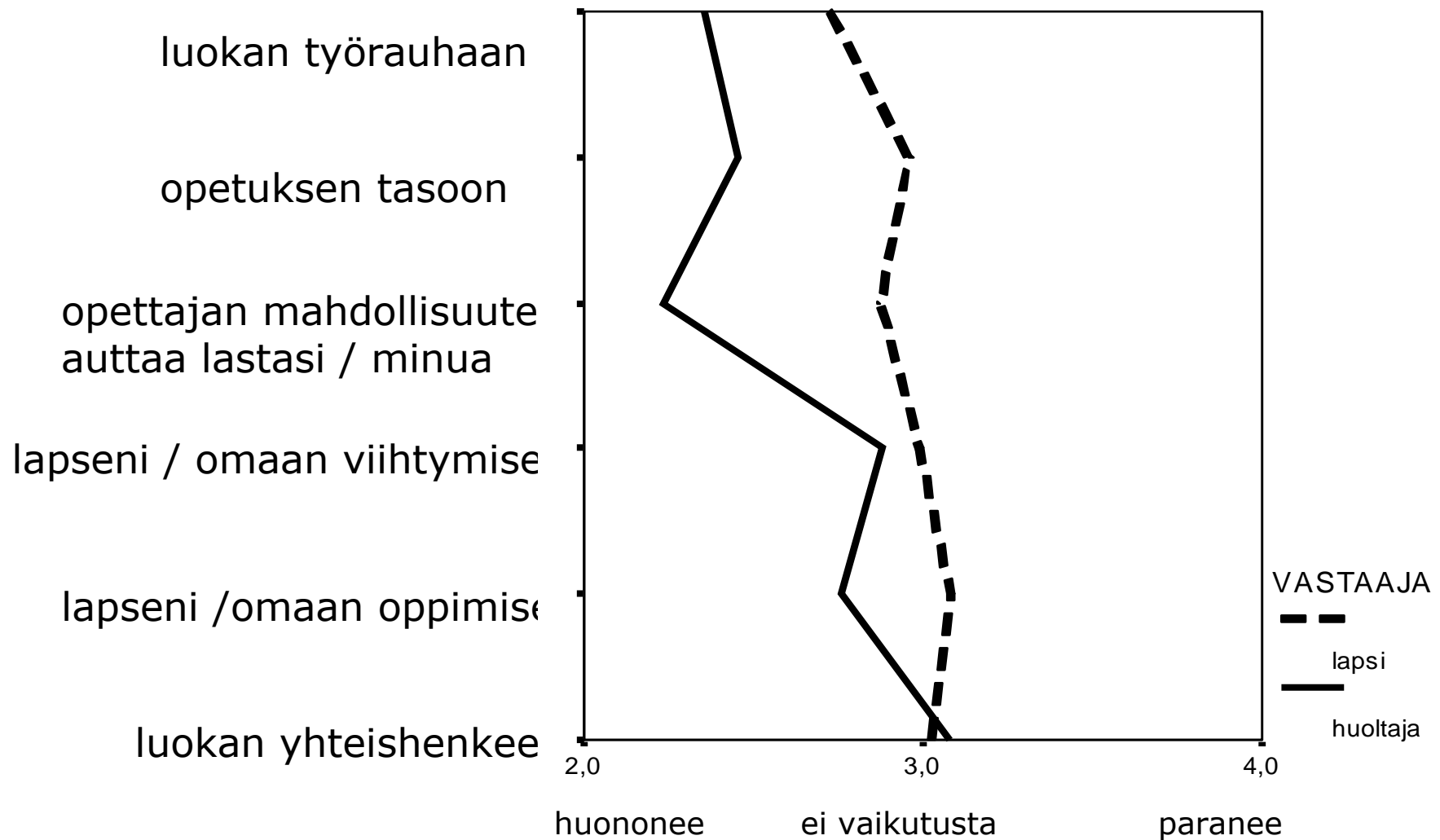
Tehtävä	N
Opettajia	234
Oppilaita	903
Vanhempia	749
Yhteensä	1886

Tutkimusaineisto: Kuopio ja Mikkeli

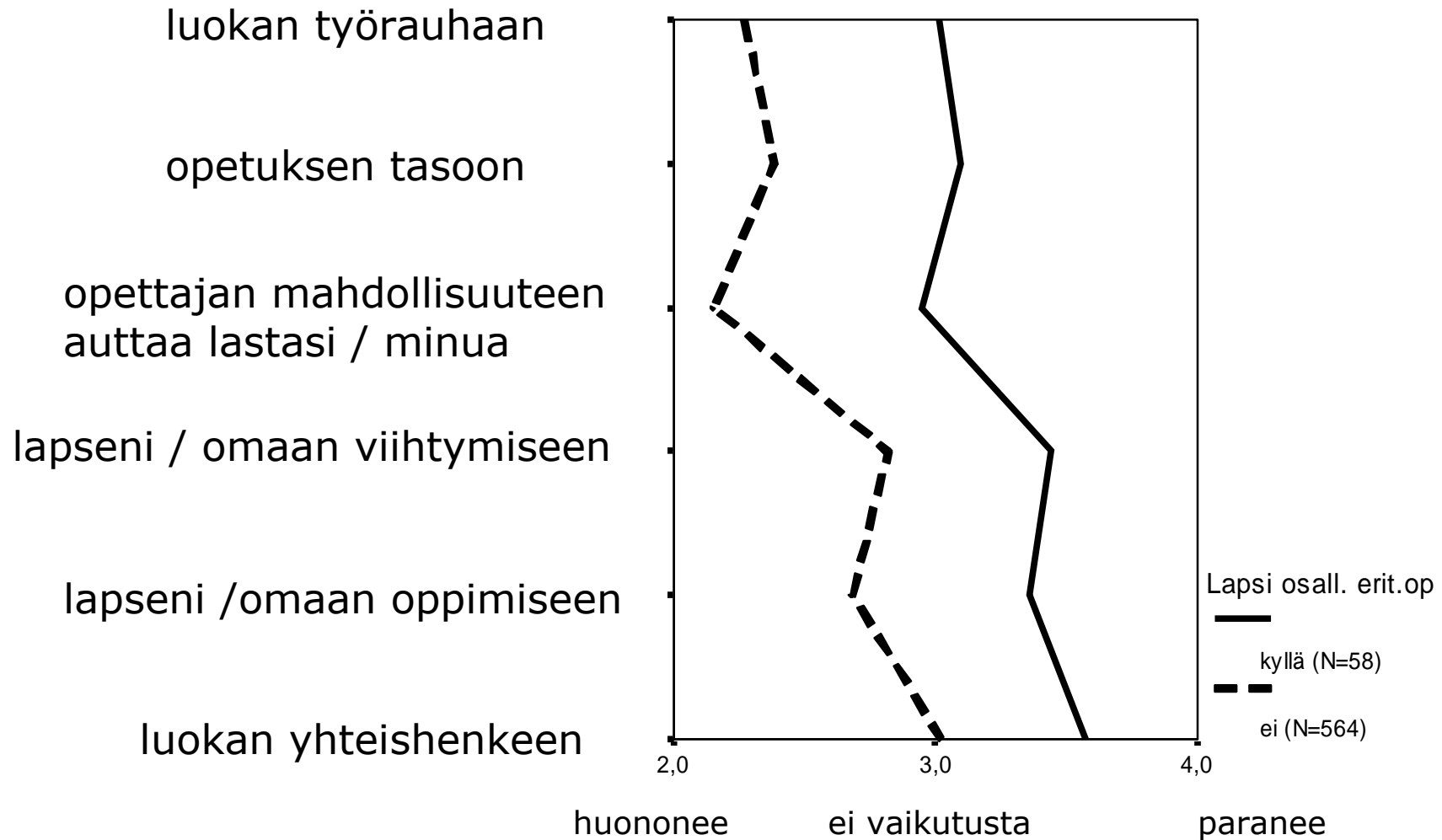
- **Laadullinen**
 - 19 haastattelua (opettajia, oppilaita, vanhempia)
 - 2 yksilö- ja 17 ryhmähaastattelua
 - 78 videoitua oppituntia 7 eri ympäristössä
- **Määrällinen (kyselylomakeaineisto)**
 - 14 koulua
 - 368 rehtoria, opettajaa, esiopettajaa ja avustajaa (77 % osallistuminen)
 - 1034 huoltajaa (2., 5. ja 8. lk)
 - 2.-luokkalaisia 316
 - 5.-luokkalaisia 292
 - 8.-luokkalaisia 491
 - - > Yhteensä 1099 koululaista
 - N = 2514 vastaajaa

Ensin Jyväskylän tarkastelua

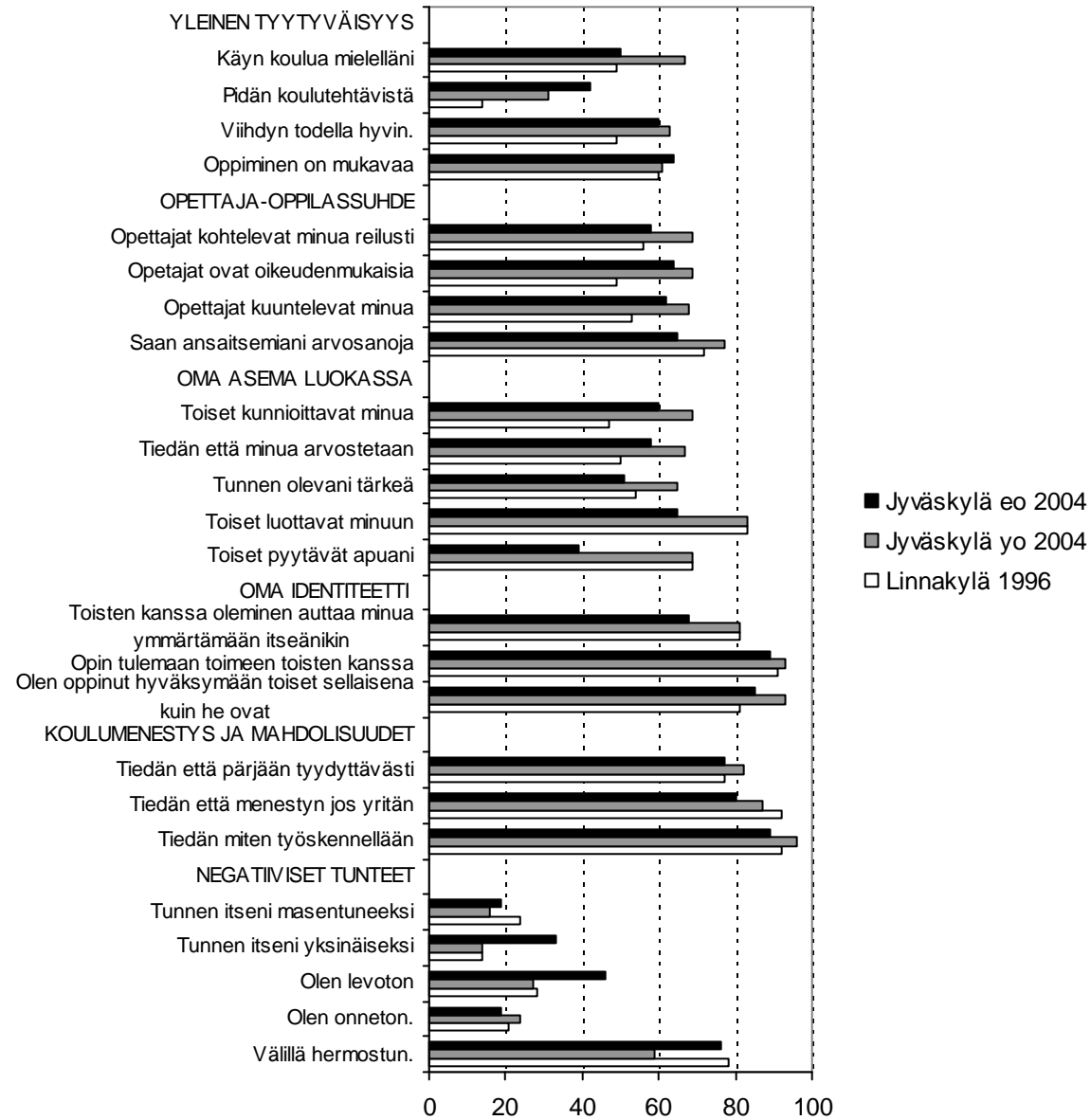
Kaikkien yhdessä opettaminen vaikuttaa...

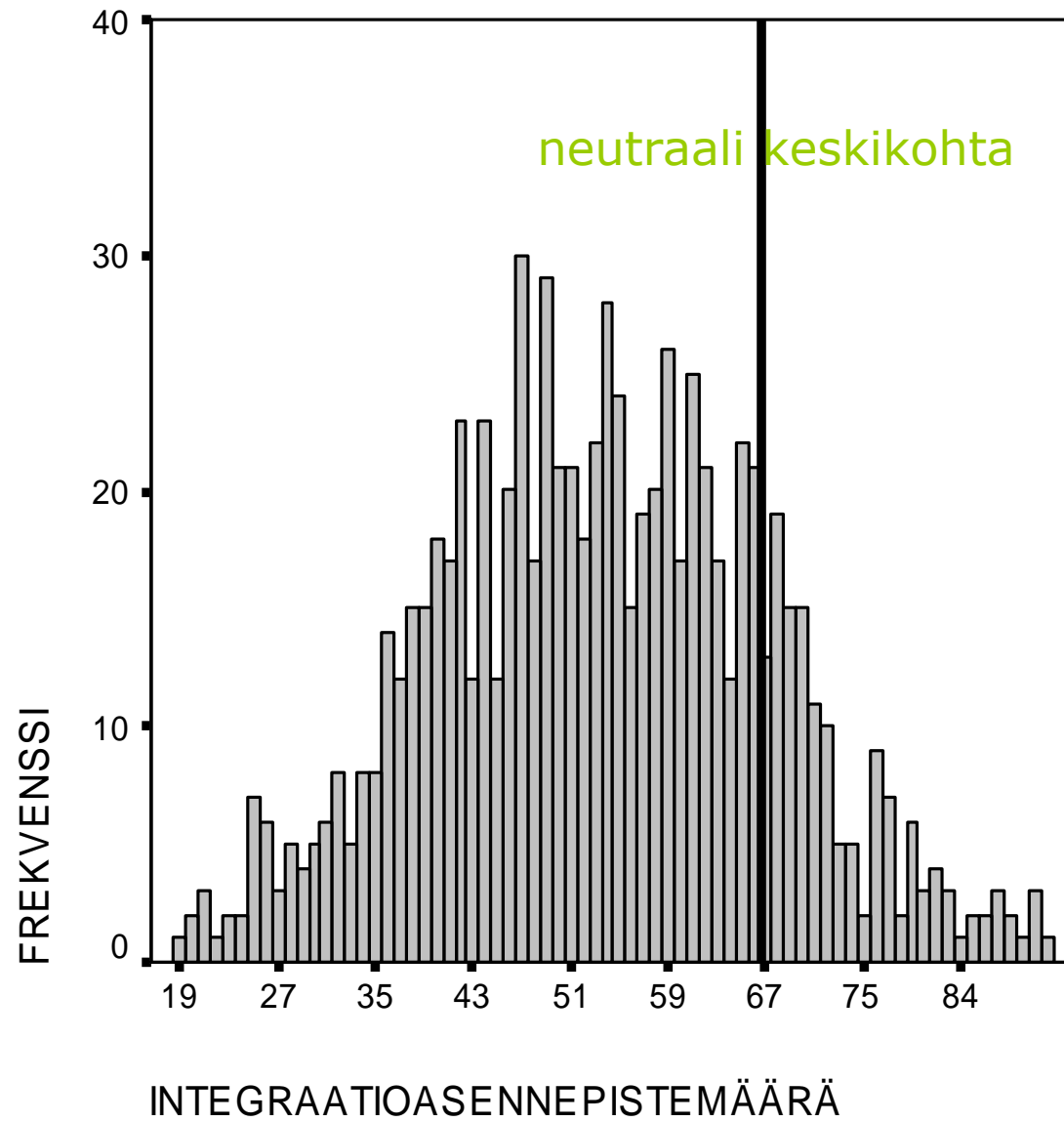
Kaikkien yhdessä opettaminen vaikuttaa...

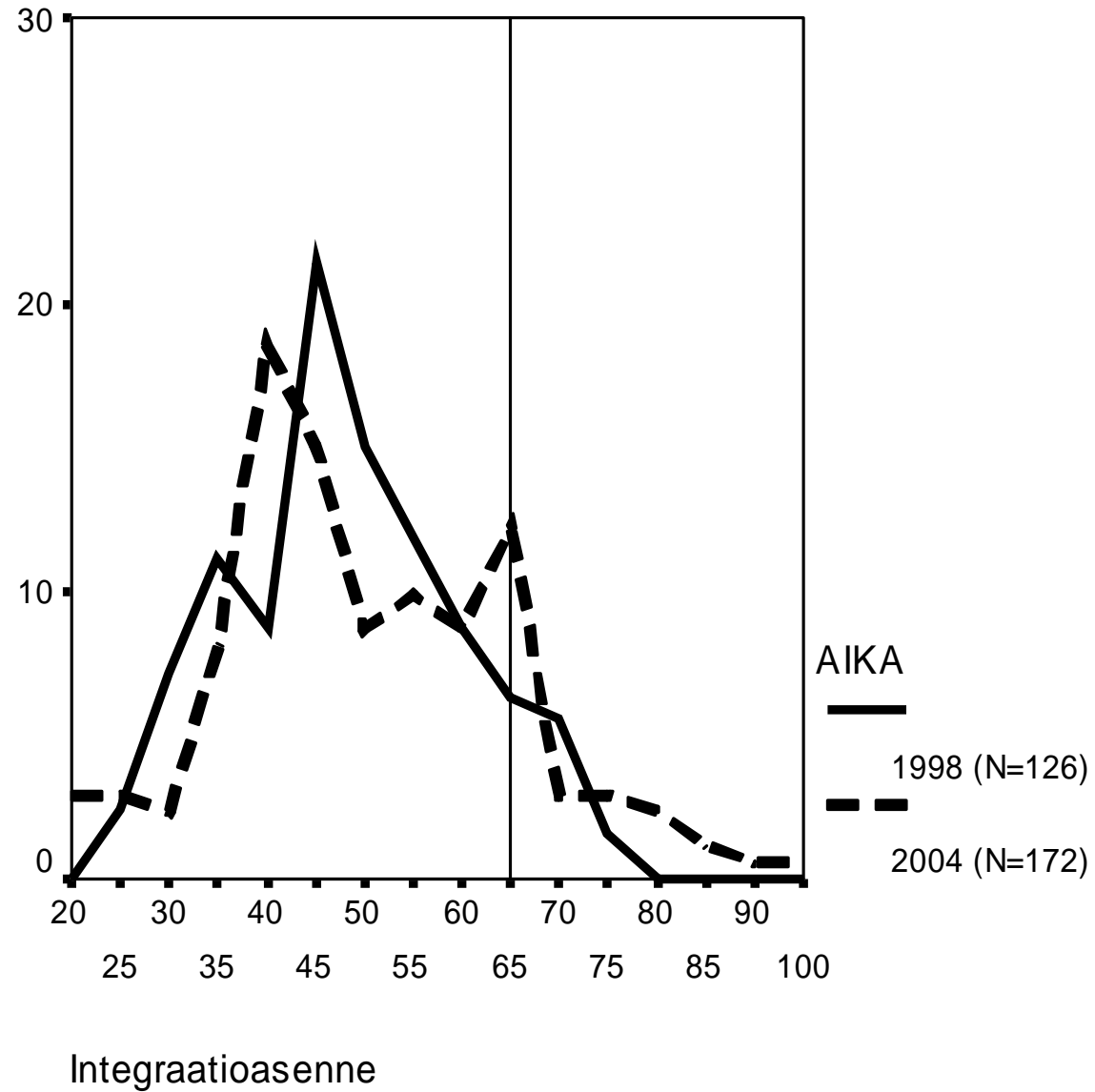
Kouluviihtyvyys

Yleinen käsitys kaikkien yhdessä opettamisesta

Käsitykset kaikkien yhdessä opettamisesta 1998 ja 2004

Koulun henkilöstön asenteet kaikkien yhdessä opettamista kohtaan

Asema	N	KA	Keskihaj.
Luokanop.	59	48,6	13,92
Aineenop.	42	46,6	11,87
Erytisop.	50	52,8	15,43
Rehtori	21	58,3	18,78
Kouluavust.	25	57,8	8,82
Total	197	51,4	14,49

Keskiarvot skaalalla 19 - 134

Käsitykset koulun yleisestä toiminnasta

Yleinen koulun kehittäminen

Kodin ja koulun yhteistyö

Koulun resurssit

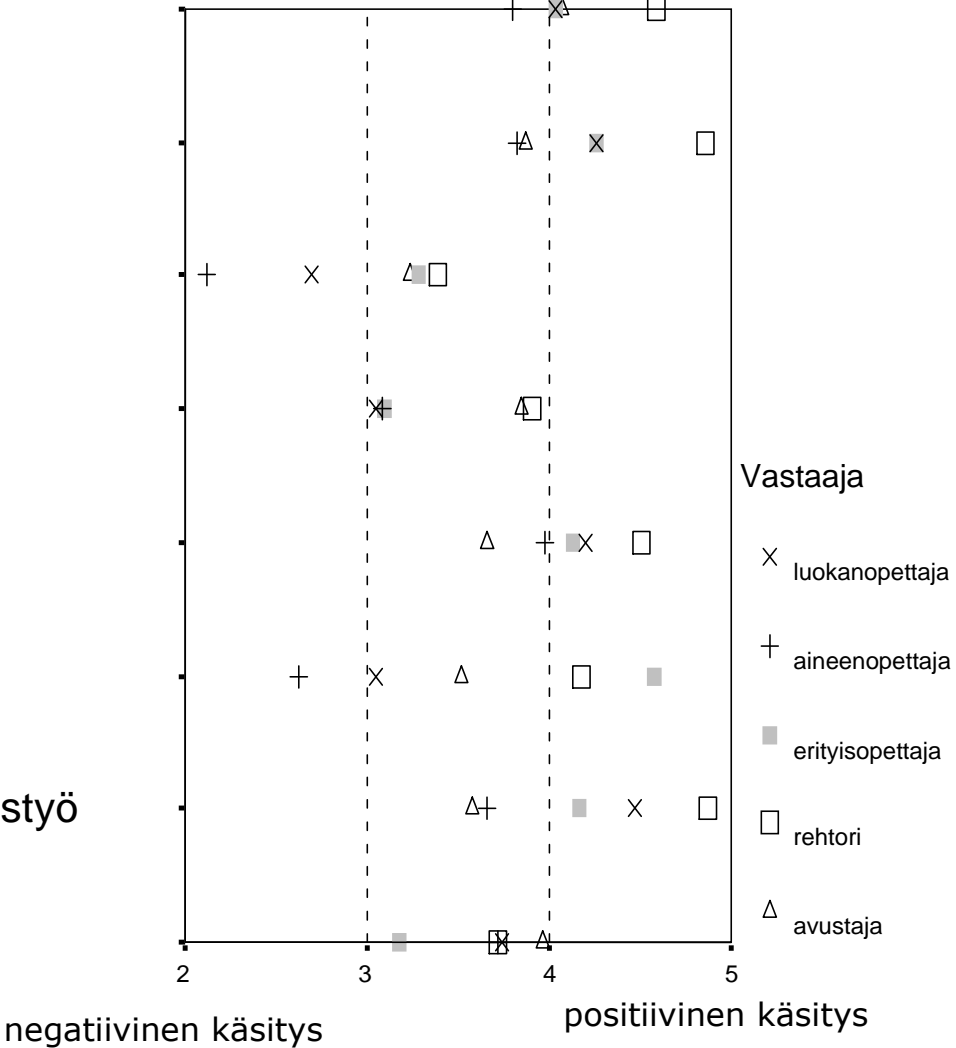
Erityisopetuksen kehittäminen
Jyväskylässä

Oppilaiden
käyttäytyminen

Opettajan kyky erityisen tuen
antamiseen

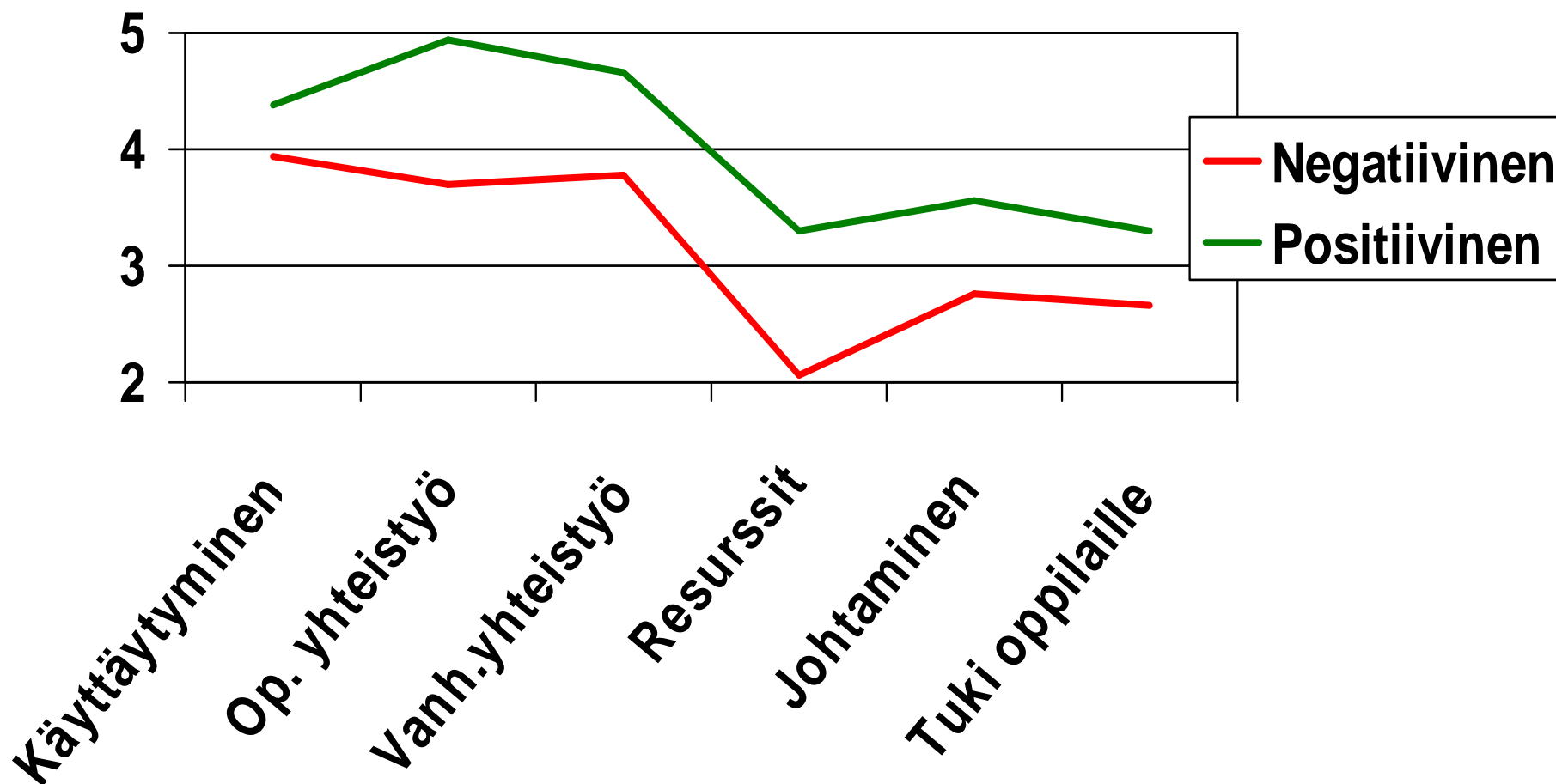
Erityis- ja yleisopetuksen yhteistyö

Koulun fyysinen tila

Kriittiset ja hyväksyvät opettajat (N=111)

Likert asteikko 1= eri mieltä, 6 = samaa mieltä

Differences are statistically significant
between $p=.008$ – $p=.000$

Jyväskylän malli yleisenä toimintaperiaatteena:

Piirre on ominainen koulullemme...

Koulunkäynnin tukijaksot (esim. pienr., HOPE, erit.koulu) järjestetään oppilaan kannalta tark.mukaisesti.

Aluemalli mahdollistaa opetuksen tukipalvelujen antamisen oppilaille joustavasti.

Jyväskylän malli heijastaa kouluuyhteisömme arvoja.

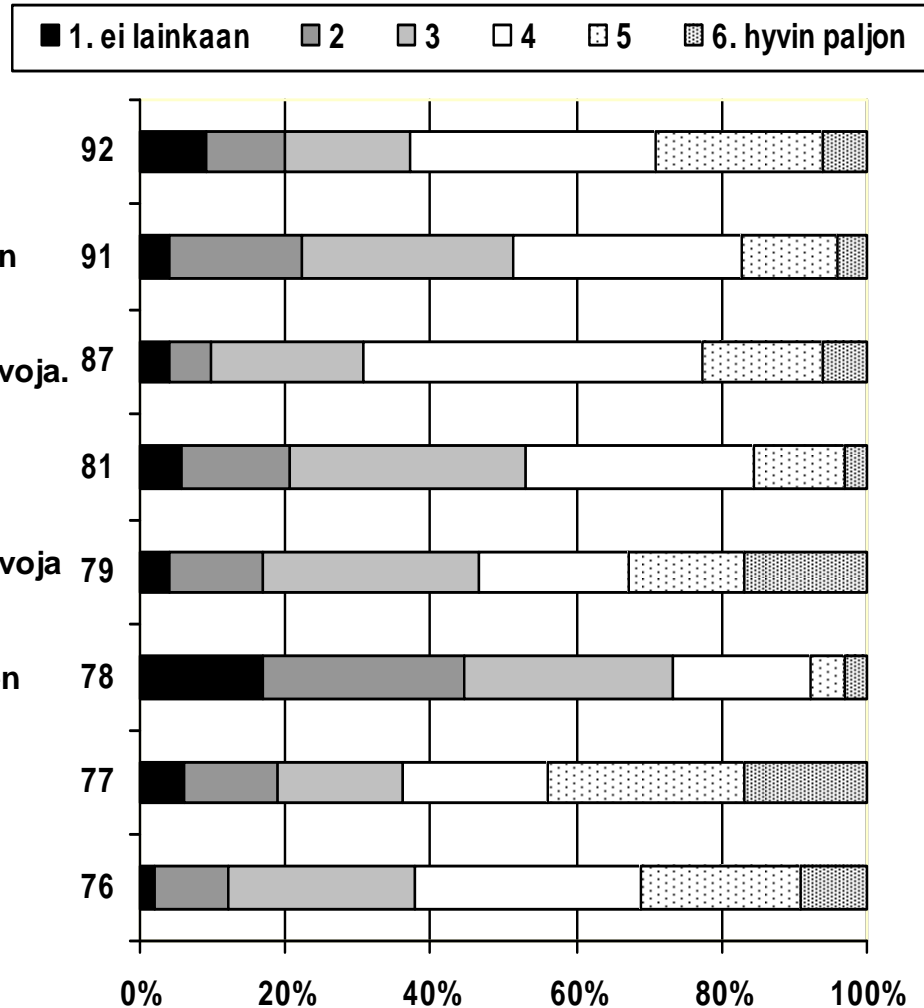
Mallin toteuttamiseen on sitouduttu hyvin.

Jkl malli heijastaa vain opetustoimen johdon arvoja

Kaikki opettajat osallistuvat mallin toteuttamisen suunnitt.

Olen hyvin perillä mallin sisällöstä.

Jkl mallin periaatteet toteutuvat käytännössä.

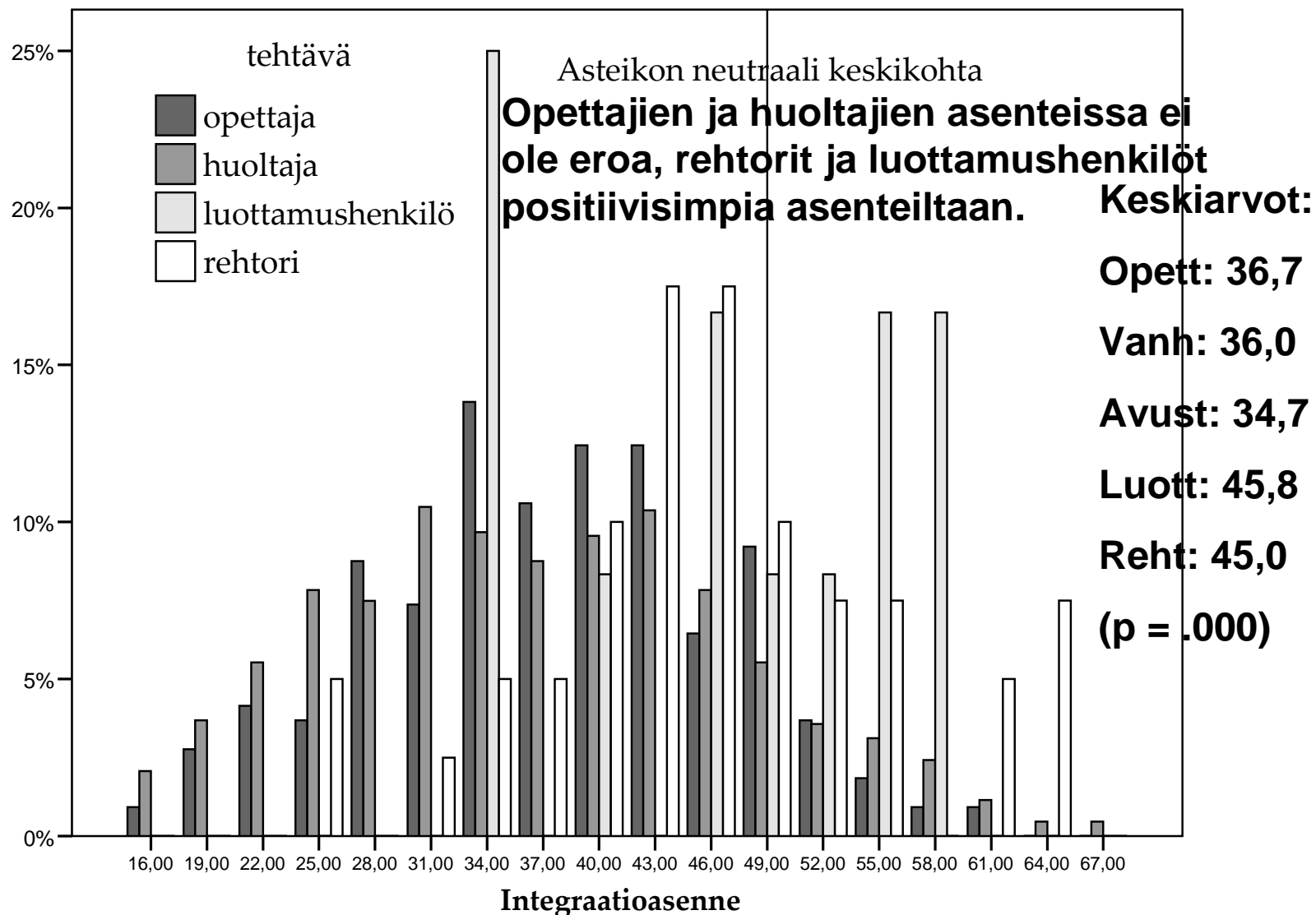

Miltä näyttää erityisopetuksen ja yleisopetuksen rinnakkainolo?

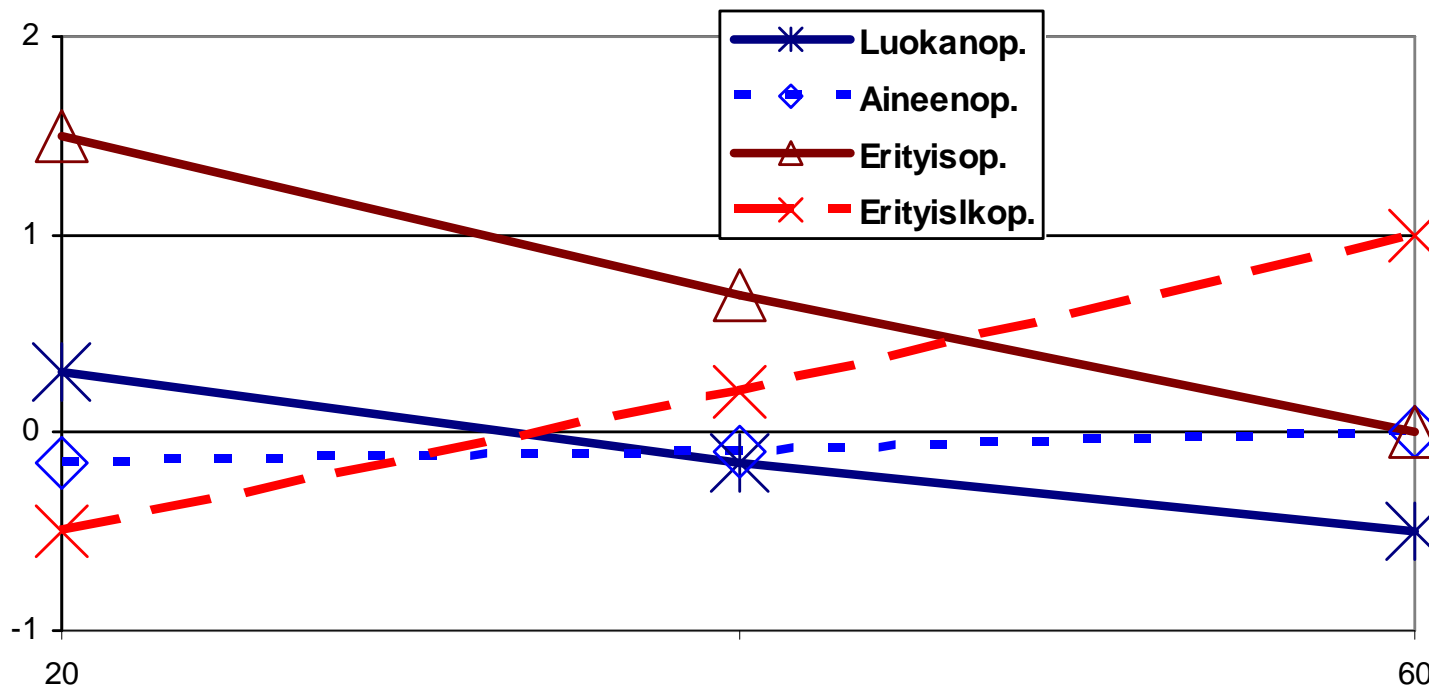
- Sitoutuminen yhteisen koulun filosofiaan +++
- Vahva johtajuus ++-
- Erilaisuuden arvostaminen ++
- Yhteistyö +-
- Tukiverkostojen käyttö +--
- Vanhempien osallistuminen ++--
- Yksilöllinen arviointi ?
- Korkeatasoiset tavoitteet ++-
- Joustavat oppimisympäristöt +--
- Riittävä resursointi ---

**Sitten Kuopion ja Mikkelin
tarkastelua...**

Opettajien, huoltajien, luottamushenkilöiden ja rehtorien yleinen integr.asenne

Opettajan iän ja tehtävän yhdysvaikutus käyttäytymishäiriöisten ja vaikeasti vammaisten integroituun opettamiseen Kuopiossa (N = 100)

Opettajan pystyvyyskäsitteys

- Henkilökohtainen pystyvyys
 - ”Minä pystyn henkilökohtaisesti omalla opetuksellani vaikuttamaan”
- Yleinen opetuspystyvyys
 - ”Opetuksella yleensä voidaan vaikuttaa”
- Vahva henkilökohtainen pystyvyysusko lisää opettajan taitoa kohdata mm. erityisoppilaita
- Heikko yleinen opetuspystyvyys: opettaja ei koe epäonnistuvansa työssään, sillä hänen käsityksensä mukaan kukaan muukaan ei saisi aikaan parempia tuloksia kuin hän
- Gibson & Dembo 1984
- Tschannen-Moran & Hoy 2007

Huolellinen suunnittelu

- Hallittavat ryhmäkoot, aikuisresurssi, lukujärjestysten ja oppikirjojen yhtenevyys jne.
- Vierailu kouluihin, joissa on jo toteutettu inklusiivisia ratkaisuja
- Henkilöstön kouluttautuminen ja toisiinsa tutustuminen jo ennakolta
- Vapaaehtoisuus ja sitoutuminen

Useampi aikuinen luokassa

- Samanaikaisopetus sekä opettaja-koulunkäyntiavustaja –yhteistyö
- Merkitys korostuu erityisesti joustavissa ryhmäjaossa, yksilöllisen ohjauksen tarjoamisessa sekä luokanhallinnassa
 - Aikaa mielellään myös yhteiselle suunnittelulle
- Erityisopettajan rooli myös ryhmätoimintojen ohjaajana ja osallisuuden rakentajana, ei ainoastaan oppimisen ongelmien korjaajana

Mitkä tukitoimet olisivat tärkeitä?

Tukitoimi	ka
samanaikaisopetus kollegan kanssa	3,2
samanaikaisopetus erityisopettajan kanssa	3,6
luokassa avustaja säännöllisesti	3,7
pieni luokkakoko	3,9
opettajayhteisön hyväksyvä ilmapiiri	3,6
palkanlisäys opettajille lisätyöstä	3,4
erityisopettajan konsultaatio	3,6
oma täydennyskoulutus	3,7
rehtorin tuki	3,5
vanhempien tuki	3,7

1 = ei lainkaan tärkeää --- 4 = erittäin tärkeää

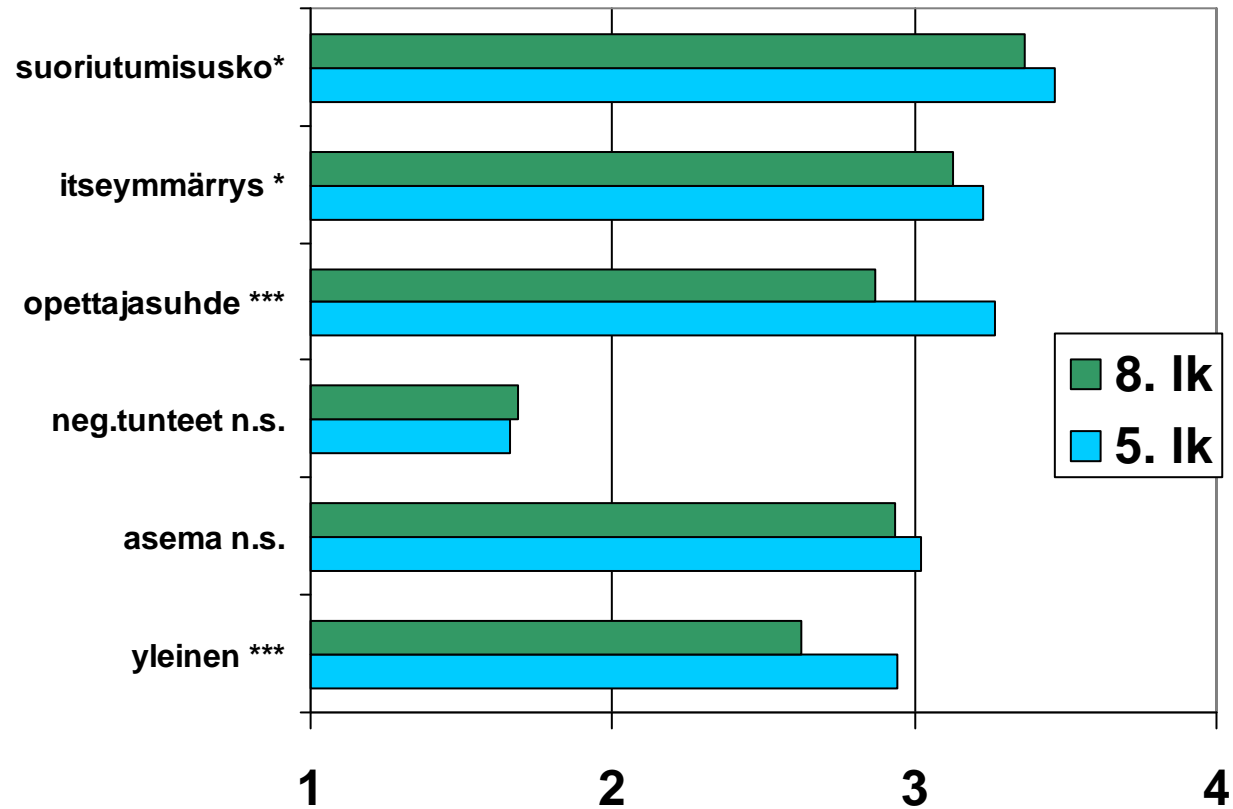
Opettajien pystyvyyskäsitteiden vahvistaminen

- Täydennyskoulutus, (ryhmä)työnohjaus, opettajien ja koulunkäyntiavustajien keskinäinen vertaistuki, lukupiirit
 - Yleisopetuksen aineen- ja ryhmänhallinnan sekä erityisopetuksen yksilöllistämispainotuksen yhdistäminen
- Olenko kasvattaja vai opettaja?
 - Voimakas opettajan identiteetti voi saada opettajan asettamaan itselleen ylimääräisiä paineita silloin, kun joku oppilaista ei pääse yleisiin tiedollisiin tavoitteisiin

Yksilö vai ympäristö?

- Kuinka paljon otan yhteisöön ja ympäristöön liittyvät (syy)tekijät huomioon toiminnassani ~ mikä on ympäristön vastuu oppilaan osallisuuden mahdollistajana?
 - esim. vammaisuuden sosiaalinen malli
 - Onko oppilaalla vaikeuksia ymmärtää opetusmateriaalia hänen näkövammansa takia VAI onko oppilaalla vaikeuksia saada kiinni oppimateriaalista pistekirjoitusmateriaalin ja nauhoitetun materiaalin puutteen takia?
 - Estääkö oppilaan (liikunta)vamma häntä osallistumasta välitunteileikkeihin? VAI Onko koulun pihapiirissä sellaisia ominaisuuksia, jotka vaikeuttavat kaikkien oppilaiden liikkumista?
 - Johtuvatko lisääntyneet erityisopetuksen tarpeet oppilaan sisäisistä ominaisuuksista vai myös opetusjärjestelyjen jäykkyydestä?
 - Pitääkö oppilaan ”ansaita” paikka yleisopetuksessa vai onko lähikouluun pääsy lapselle kuuluva oikeus?

Kouluviihtyvyytys: 5. ja 8. lk

Kiusaamisesta

- 2008: OpM:n raportin mukaan 8.-luokkalaisista pojista 10,0 % ja tytöistä 6,3 % sanoo tulleensa kiusatuksi vähintään kerran viikossa (N=54 747)
 - Molemmista sukupuolista 28,5 % harvemmin - 63,5 % ei koe tulleensa lainkaan kiusatuksi.
- 2000-07: 8,5 – 9,3 % pojista ja 5,0 – 5,5 % tytöistä
 - N = yli 42 000
- 1998-2001: 8.lk pojista 10 % ja tytöistä 7 % vähintään viikoittain kiusattuna (Stakesin kysely / Salmivalli 2003)
- Kuopio-Mikkeli 8. lk: pojista 13,2 % ja tytöistä 7,3 % kertoo tulleensa kiusatuksi ”*kuluneen lv aikana*”
 - Kiusattujen osuus ei ole erityisen korkea, mutta osoittaa, että määrä on ”kiusallisen vakionomainen”. Mitä pitäisi tehdä?

Koulukiusaamisen kokeminen

"Minua on kiusattu kulun. lukuvuoden aikana" (1= eri mieltä --- 4 = samaa mieltä)	N	Keski- arvo	Keski- hajonta	t	df	p
5. lk	291	1,60	,950	1,603	777	.000 ***
8. lk	488	1,35	,732			
Kuopio	536	1,43	,803	.940	777	.348 n.s.
Mikkeli	243	1,49	,883			
Tytöt	375	1,35	,756	3,051	749, 208	.002 **
Pojat	389	1,54	,895			
Yleisoplk	723	1,42	,802	2,230	59, 762	.004 **
Erit. op. kok.	56	1,75	1,083			
Ei erit.op.kok.¹	428	1,36	,747	2,555	548, 725	.011 *
On erit.op.kok.	286	1,52	,865			

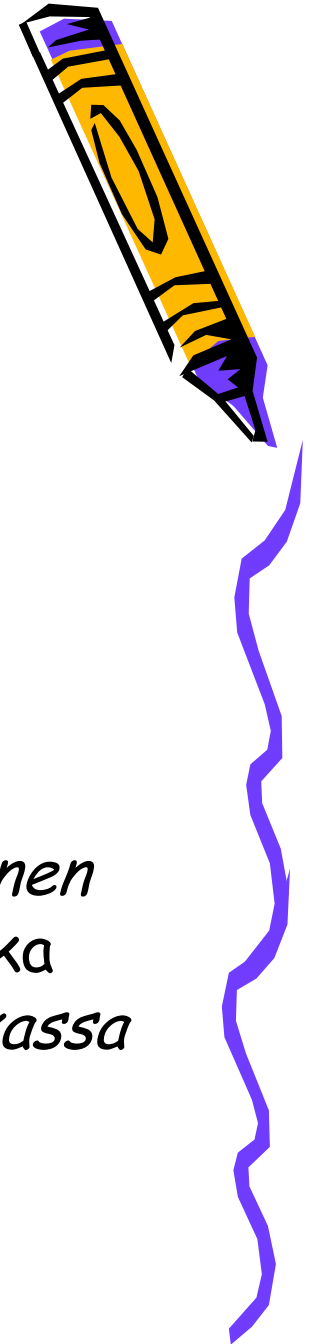
Ei eroja

Kiusaamisesta: huoltajat

- Vain 15 vanhempaa (1,6 %) oli samaa mieltä väitteestä "lastani kiusataan".
- Vanhemmat aika yleisesti kuitenkin uskovat, että "Toiset oppilaat kiusaavat ja/tai syrjivät erityisen tuen tarpeessa olevia oppilaita yleisopetuksen luokilla" -> 42 % samaa mieltä

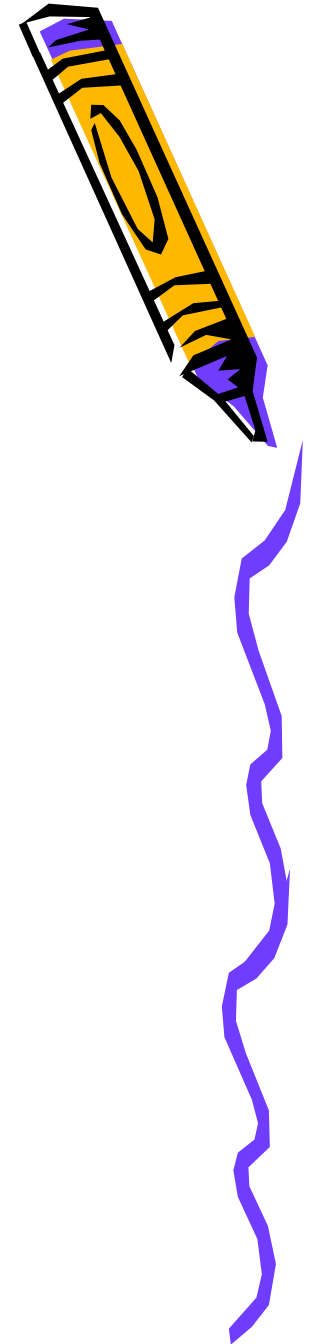
Kouluviihtymisestä

- Nuoremmat lapset viihtyvät paremmin
- Tytöt viihtyvät paremmin kuin pojat
- Erityisluokissa viihdytään paremmin
- Mikkelin yläkoulun tyttöjen koulukieliteisyys yllättäen pienenee 8. luokalla
- Oppilaiden kannalta hyvä opettaja on "*semmoinen kenen kanssa voi puhua jos on jottain*" sekä joka pitää sen verran kuria, "*ettei oppilaat saa luokassa hillua miten tahtoo*"

Oppilaiden sosiaalisiin suhteisiin panostaminen

- Syrjintä usein hienovaraista, lasten/nuorten keskinäiseen kulttuuriin kuuluvaa <-> aikuisten on vaikea havaita sitä
 - ks. oppilaista n. 10 % ilmoitti joutuneensa kiusaamisen kohteeksi, kun taas vanhemmista 1,6 % havaitsi lastaan kiusatun
 - ks. myös Pijl, Frostad & Flem 2008: opettajilla todellisuutta myönteisempi käsitys oppilaiden ystävyyssuhteista ja asemasta ryhmässä
- Lapset tutustuvat ja ystävystyvät niiden lasten kanssa, joiden lähellä he muutoinkin ovat
 - Samat oppitunnit, vierekkäiset luokat ja naulakot, yhteiset välitunnit...
 - Luontevuus ja vähittäinen tutustuminen
- Yhteistoiminnallisen oppimisen mahdollisuudet (esim. positiivinen keskinäinen riippuvuus, kannustavuus, oppilaiden keskinäiset tutorsuhteet)
- Aineksia tunnetaito-materiaaleista ja sosiaalisten taitojen kehittämisohjelmista (esim. Askelittain, Lions Quest, Muksuoppi)

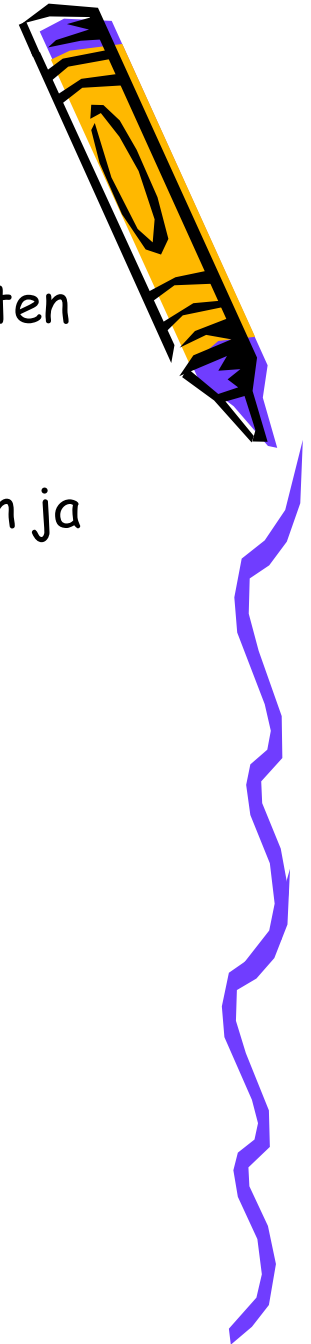
Ovatko tukitoimet kunnossa?

- Pääsääntöisesti ovat, MUTTA...
 - alhainen viihtyminen ja itsetunto, uupuminen ja kiusaamiskokemukset kasautuvat osalle oppilaista, jotka saavat laaja-alaista erityisopetusta -> Tarpeeksiko? Kaikkiko?
- Aineenopettajien huoli: miten selviytyä
- Mihin oikeastaan perustuu uskomus yleisopetuksen jäykkyydestä?
- Opettajat uskovat vähän toisin kuin vanhemmat

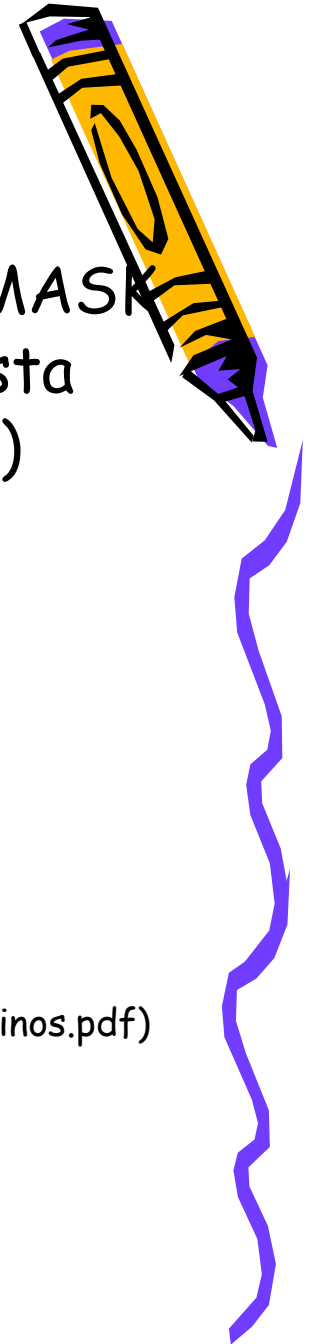
Siis ne edellytykset...

- **ASENTEET:** Kaikille yhteistä koulua pitää kaikkien osapuolten ja (lähes) jokaisen todella haluta! Jos ei halua, kulkee kehityksen vastavirtaan.
- **PEDAGOGIIKKA:** Pitää olla valmiutta etsiä uusia yhteistyön ja opettamisen muotoja.
- **RESURSSIT:** On lähdettävä siitä, että olemassa olevia resursseja käytetään joustavasti. Unohda 2 mantraa:
 - "Joustamaton yleisopetus estää laadukkaan integraation toteutumisen." Miksi sen pitäisi olla joustamattomaa?
 - "Kun opetusryhmät saadaan riittävän pieniksi, niin silloin integraatio on mahdollista." Milloin tällaiseen olotilaan mahdettaisiin päästä?
- **YHTEISÖLLISYYS:** Kuulumme yhteen!

Mittareita lasten sosiaalisen aseman arvioimiseksi

- Kaukiainen, Junntila, Kinnunen, Vauras 2005: MASK - Monitahoarviointi sosiaalisesta kompetenssista (Turun yliopisto & Oppimistutkimuksen keskus)
- Sosiaalinen kompetenssi:
 - Yhteistyötaidot
 - Empatia
 - Impulsiivisuus
 - Häiritsevyys
- Paketti sisältää teoreettisen taustan ja monistettavat lomakkeet (http://www.otuk.utu.fi/MASK_mainos.pdf)

MASKin itsearviointilomake

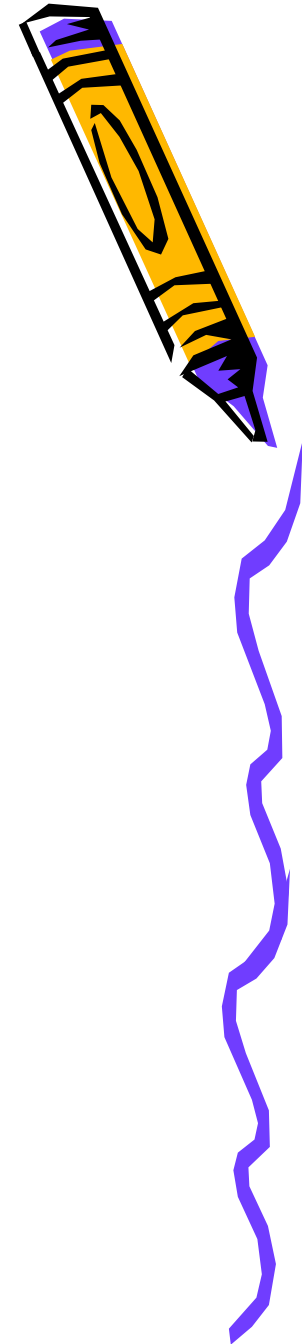
SOSIAALISEN KOMPETENSSIN ITSEARVIOINTILOMAKE

Nimi _____ Koulu ja luokka _____ Päivämäärä _____

Kuinka usein nämä väittämät sopivat sinuun? Laita rasti sopivaan kohtaan.

Huomaa: Valitse ainoastaan yksi rasti väittämää kohden.

	En koskaan	Harvoin	Usein	Erittäin usein
Tarjoan apuani muille oppilaille.				
Osoittautun innokkaasti ryhmän toimintaan.				
Kutsun muita oppilaita mukaan toimintaan.				
Osaan aloittaa taitavasti keskustelun kavereiden kanssa.				
Tee yhteistyötä muiden oppilaiden kanssa.				
Osaan olla hyvä kaveri.				
Otan huomioon muiden oppilaiden tunteet.				
Osoitan muille oppilaille, että hyväksyn heidät.				
Minulla on lyhyt pinna.				
Saan raivokohtauksia ja kiukunpuuskia.				
Arsyynyn helposti.				
Hänään ja teen pilaa muista oppilaista.				
Väittelen ja riitelen kavereiden kanssa.				
Häiritse ja ärsytän muita oppilaita.				
Toimin ajattelematta.				

MASKin koontilomake

TEYTYS: ITSEARVIOINTIEN KOONTILOMAKE A

Oppilaan nimi _____ Koulu _____ Luokka _____ Päiväys _____

YHTEISTYÖTAIDOT	Oppilaan itsearvio	Osion painokerroin	Itsearviointi x painokerroin =
1. Tarjoaa apuaan muille oppilaille.		0.66	
2. Osallistuu innokkaasti ryhmän toimintaan.		0.61	
3. Kutsuu muita oppilaita mukaan toimintaan.		0.69	
4. Osaa aloittaa laitevasti keskustelun kavereiden kanssa.		0.60	
5. Tekee yhteistyötä muiden oppilaiden kanssa.		0.66	
Painotettujen osioiden (1-5) summa →			

EMPATIA	Oppilaan itsearvio	Osion painokerroin	Itsearviointi x painokerroin =
1. Osaa olla hyvä kaveri.		0.61	
2. Ottaa huomioon muiden oppilaiden tunteet.		0.61	
3. Osottaa muille oppilaille, että hyväksyy heidät.		0.54	
Painotettujen osioiden (1-3) summa →			

© Tekijät ja Oppimistutkimuksen keskus, Turun yliopisto 2005

PISTEYTYS: ITSEARVIOINTIEN KOONTILOMAKE B

Oppilaan nimi _____ Koulu _____ Luokka _____ Päiväys _____

IMPULSIVISUUS	Oppilaan itsearvio	Osion paino-kerroin	Itsearviointi x painokerroin =
1. On lyhyt pinna.		0.69	
2. Saa raivokautuksia ja kiukunpuuskia.		0.73	
3. Ärsyyntyy helposti.		0.81	
Painotettujen osioiden (1-3) summa →			

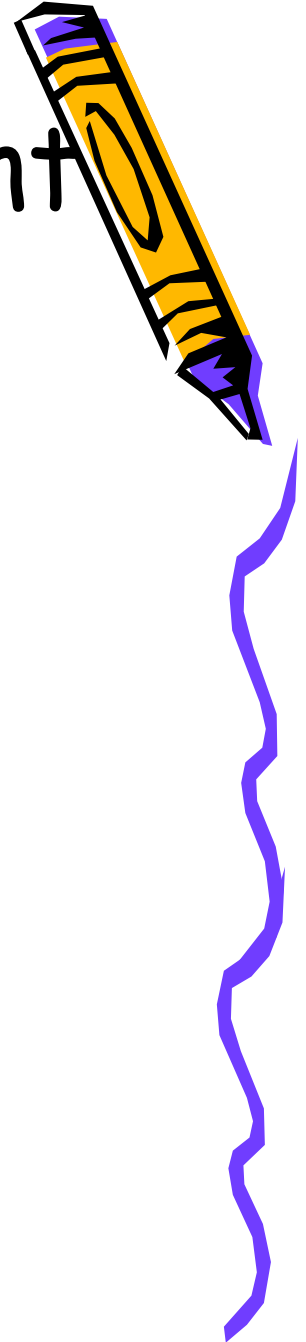
HÄIRITSEVYYS	Oppilaan itsearvio	Osion painokerroin	Itsearviointi x painokerroin =
1. Hännää ja tekee pilaa muista oppilaista		0.59	
2. Väittelee ja riitelee kavereidensa kanssa		0.73	
3. Häiritsee ja ärsyttää muita oppilaita		0.76	
4. Toimii ajattelematta		0.57	
Painotettujen osioiden (1-4) summa →			

© Tekijät ja Oppimistutkimuksen keskus, Turun yliopisto 2005

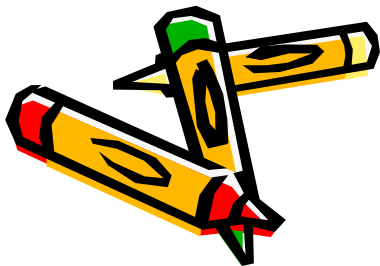
Strength based assessment

- Miksi tehdään?
- Perinteinen arviointi huomaa yksilön poikkeavuuden, negaatiot
- Vahvuuksiin perustuvassa arvioinnissa (Strength-Based Assessment) mitataan lapsen positiivisia tunne- ja käyttäytymistaitoja, kykyjä ja ominaispiirteitä

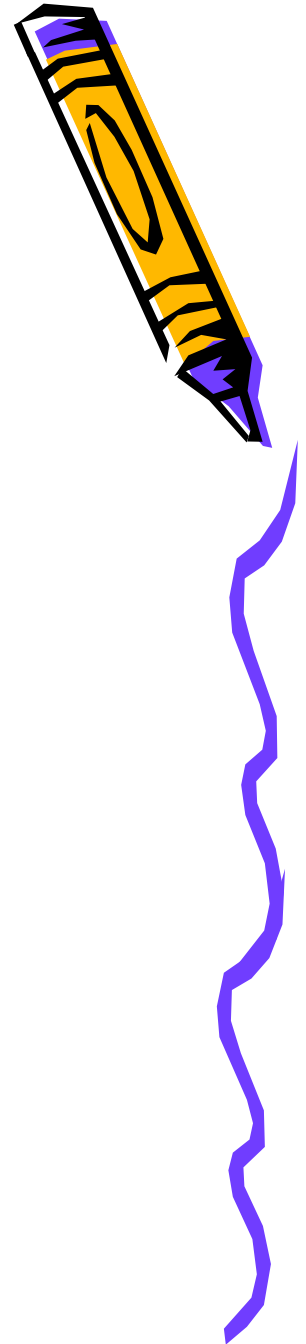
Behavioral and Emotional Rating Scale (BERS)

- Tarkoitus:
 - Luoda perheelle positiivisia näköaloja
 - Määritellä tavoitteet
 - Lyhyen ja pitkän tähtäimen tavoitteet
 - Paljastaa erityiset - ja ehkä piilossa olleet - vahvuudet
- Menetelmät:
 - Epämuodolliset keskustelut
 - Standardoitu, normiperustainen mittaaminen
- Mittarin suomenkielinen versio KTA on kehitteillä

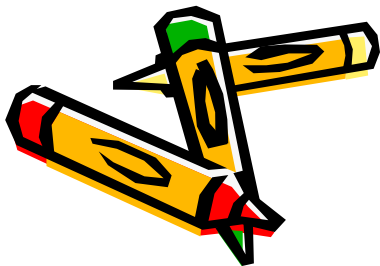
Vahvuuksien arviointi kohdistuu alueisiin

- jotka luovat tunteen henkilökohtaisesta osaamisesta,
- edistävät tyydyttäviä suhteita perheenjäseniin ja muihin ihmisiin,
- vahvistavat kykyä kestää stressiä ja selviytymistä epäonnistumisista ja
- edistävät lapsen persoonallisuuden sekä sosiaalista ja akateemista kehitystä

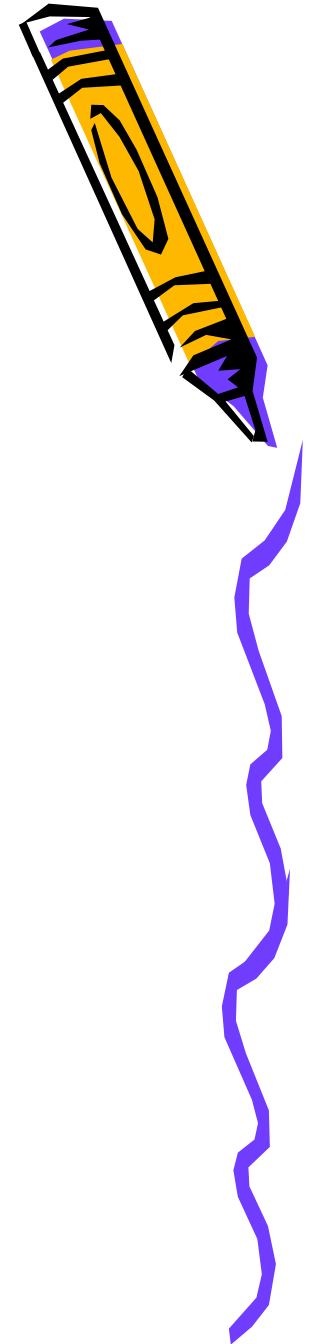
Vahvuuksien arvioinnin perususkomuksia

- Kaikilla lapsilla on vahvuuksia.
- Lasta motivoi toisten ihmisten suhtautuminen.
- Jos lapsi epäonnistuu, se ei tarkoita vielä vajavaisuutta lapsessa, vaan kyse voi olla oppimismahdollisuuksien puutteesta.
- Koulun ja kasvatuksen pitää perustua lapsen vahvuuksiin ja osaamiseen. Vahvuuksiin perustuva näköala luo uskoa siihen, että niiden tunnistaminen ja edelleen kehittäminen auttaa lasta itseään näkemään ne omana vahvuutenaan ja resurssinaan.

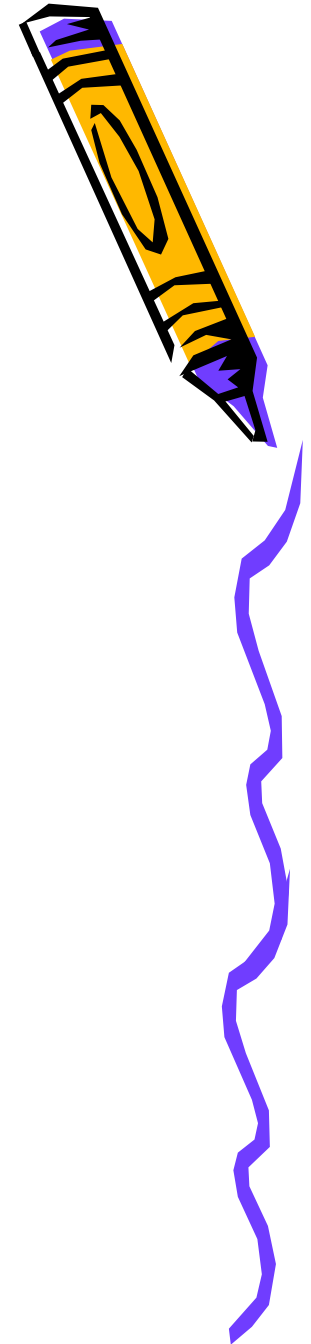
Etuja

- Sitoutumiseen tukipalveluihin, varsinkin jos taustalla on jo pitkään jatkunut epäonnistumisten kierre.
- Osoitetaan lapselle, vanhemmille, muille perheenjäsenille ja ammattilaisille, missä asioissa lapsi on hyvä ja mitkä sujuvat hyvin häneltä.
- Osoitetaan ammattilaisille, mihin lapsen kehitys ja kasvu voivat perustua -> positiiviset odotukset.
- Positiivinen vanhempi - ammattilainen suhde, jota luonnehtii keskinäinen luottamus, avoimuus, tuki, ja yhteiset tavoitteet.
- Tunnistetaan resursseja, joiden varaan HOJKS rakennetaan.
- Se voi auttaa rakentamaan tulevaisuuden suunnitelmia.
- Se voi auttaa lasta itseään ottamaan vastuuta päätöksistään ja tukee myös perhettä.
- Dokumentoidaan, mitä lapsi jo osaa ja missä hän on vahva, jotta voidaan suunnitella erityistä tukea.

Riskit, vastustuskyky ja suojaavat tekijät

- *Riskitekijät* lisäävät ongelmakäyttäytymisen tai tunne-elämän tasapainon horjumisen todennäköisyyttä
- *Vastustuskyky* tarkoittaa haavoittavien elinolosuhteiden sietämistä ja mukautumista eivätkä ne voi silloin estää lapsen käyttäytymisen ja tunne-elämän hallinnan kehittymistä.
- *Suojaavat tekijät* auttavat, vaikka olosuhteet ympärillä olisivatkin hyvin epäedullisia.
 - Yksilöön liittyvät
 - Ympäristöön liittyvät

Viisi vahvuusalueetta

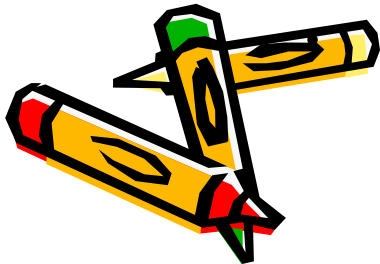
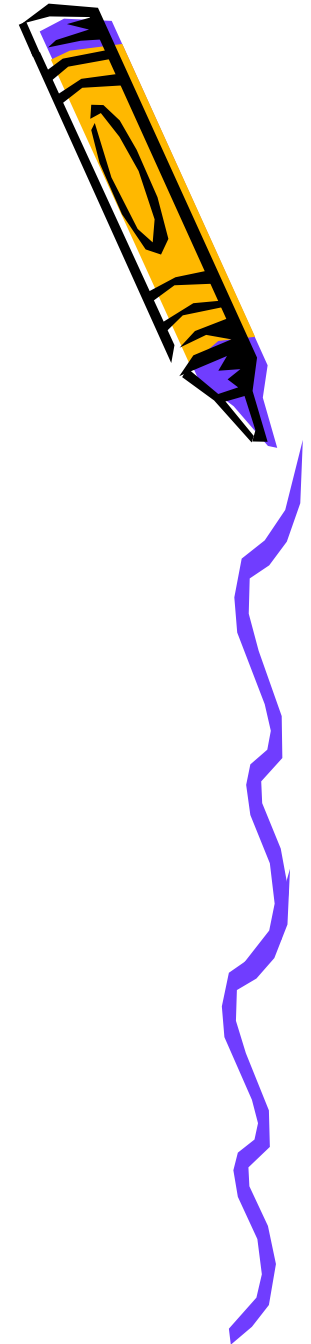
- *Vahvuus ihmissuhteissa*
(Interpersonal Strengths, IS)
 - lapsen kyky kontrolloida tunteitaan ja käyttäytymistään sosiaalisissa tilanteissa
 - Lapsi tunnistaa, mitä häneltä odotetaan ja osaa kontrolloida itseään myös stressaavissa tilanteissa.
 - 15 väitettä

Vahvuus ihmissuhteissa

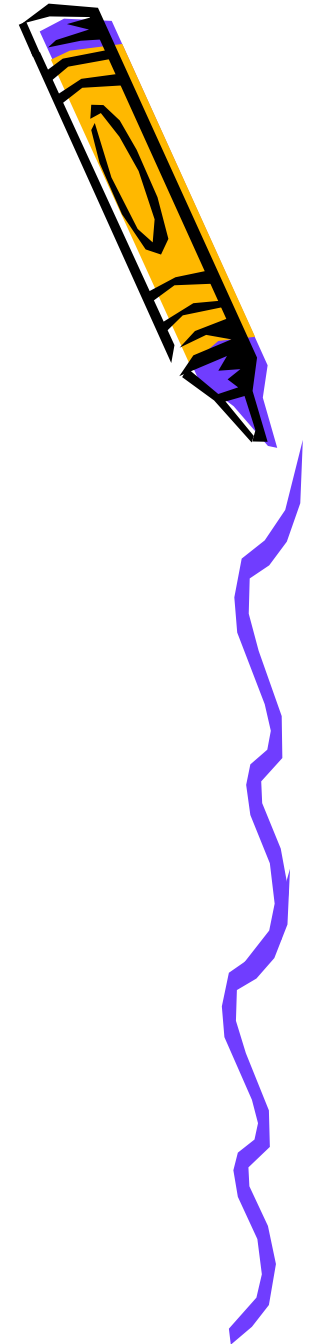
- Pystyy hallitsemaan suuttumustaan.
- Osoittaa katumusta, jos loukkaa tai hermostuttaa toisia.
- Reagoi pettymyksiin rauhallisesti.
- Harkitsee oman käyttäytymisensä seurauksia.
- Hyväksyy arvostelua.
- Ottaa vastuun teoistaan.
- Osaa hävitä peleissä reilusti.
- Kuuntelee toisia.
- Myöntää virheensä.
- Hyväksyy vastaukseksi sanan "ei".
- Kunnioittaa toisten oikeuksia.
- Jakaa asioita ja tunteita toisten kanssa.
- Kun on ollut väärässä, pyytää anteeksi.
- On kiva toisille.

Käyttää tilanteisiin sopivaa kieltä.

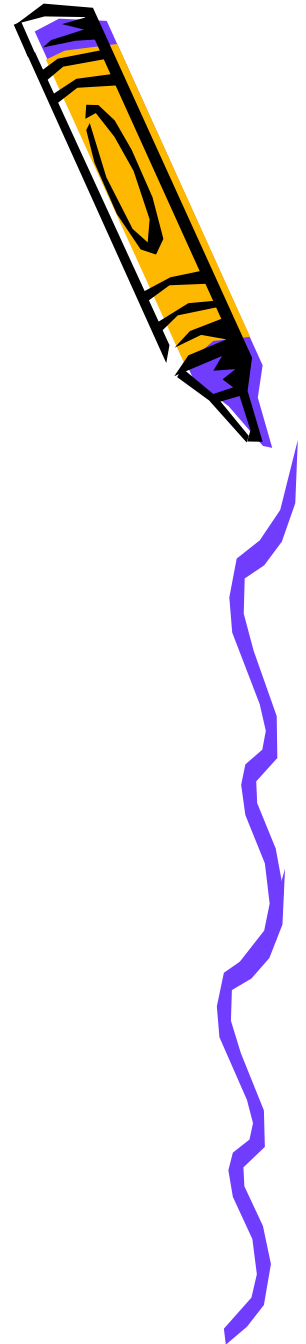
Vahvuusalue 2

- *Vahvuus perheenjäsenenä* (Family Involvement, FI)
 - osallistuminen perheen asioihin ja hänen suhteitaan muihin perheenjäseniin
 - Opettajan näkökulmasta tästä on yleensä ehkä vähiten hänellä tietoa, joskin hänelle voi olla muodostunut käsitys lapsen puheiden ja kommenttien perusteella kotitilanteesta
 - väitteitä 10

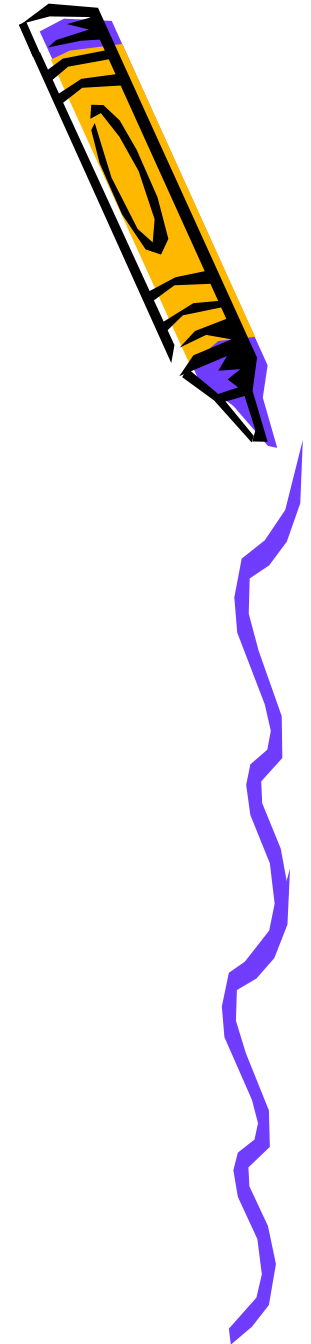
Vahvuus perheenjäsenenä

- Osoittaa kuuluvansa perheeseen
- Luottaa ainakin yhteen ihmiseen hyvin paljon
- Osallistuu kodin ulkopuolisiin harrastuksiin.
- Tulee toimeen perheen kanssa.
- Puhuu vanhempien kanssa käyttäytymisestään kotona.
- Kanssakäyminen on myönteistä vanhempien kanssa.
- Osallistuu perheen kanssa yhteisiin juhliin.
- Tulen toimeen sisarustensa kanssa.
- Tekee asioita yhdessä perheen kanssa.
- Noudattaa sääntöjä kotona.

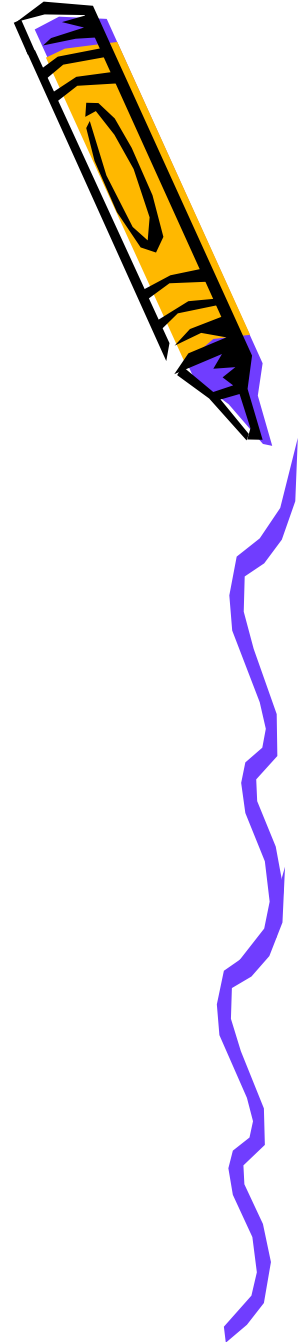
Vahvuusalue 3

- *Vahvuus itsensä kanssa*
(Intrapersonal strength, IaS)
 - laaja ja väljä alue, jolla tarkoitetaan millainen perusnäkemys lapsella on itsestään
 - Yhteensä 11 väitettä

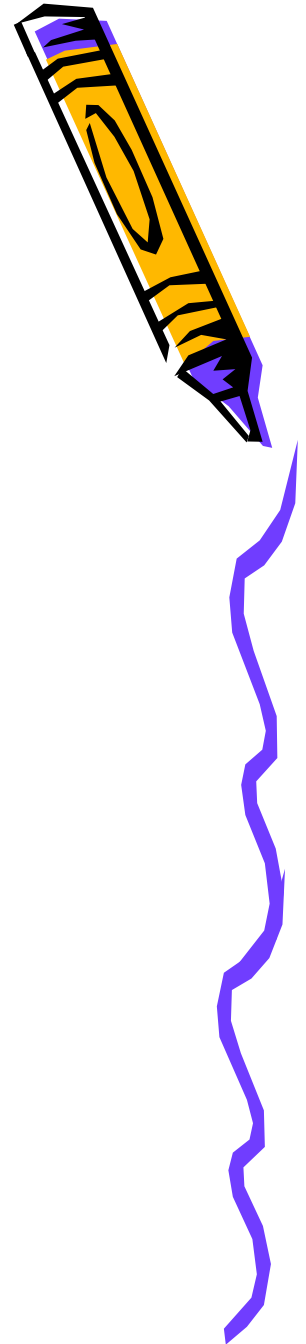
Vahvuus itsensä kanssa

- Uskoo itseensä.
- Osoittaa huumorintajua.
- Pitää itsensä siistinä.
- Pyytää apua kavereiltaan.
- Nauttii jostakin harrastuksesta.
- Tunnistaa omat tunteensa.
- Tunnistaa omat vahvuutensa.
- On suosittu ikäistensä parissa.
- Tekee asioita yhdessä perheen kanssa.
- Hymyilee usein.
- On innostunut elämästä.
- Puhuu elämän myönteisistä puolista.

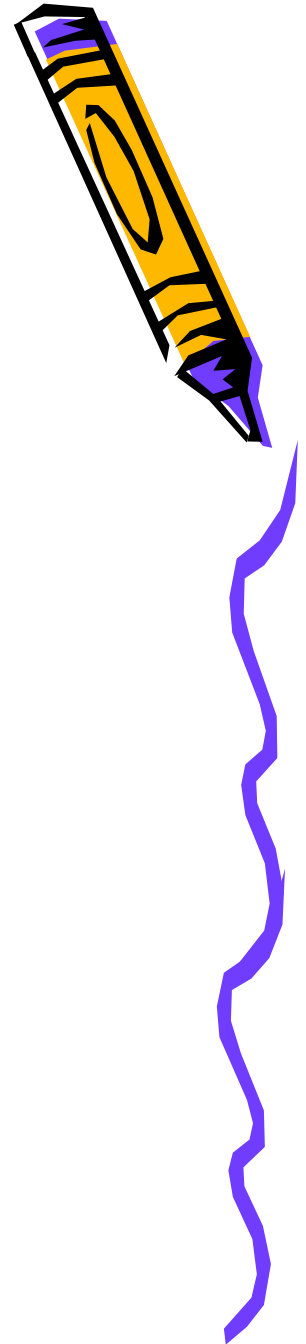
Vahvuusalue 4

- *Vahvuus koulussa* (School Functioning, SF)
 - lapsen kyky suoriutua koulussa ja luokassa oppilaana
 - 9 väitettä

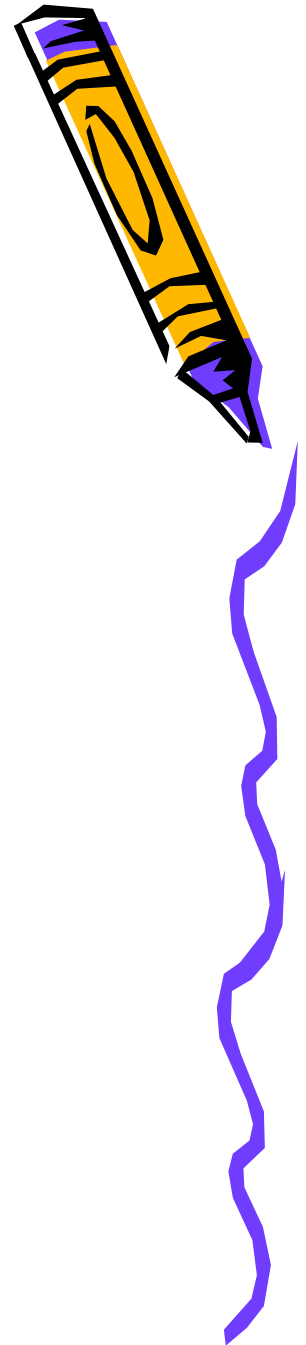
Vahvuus koulussa

- Tekee koulutehtävänsä ensimmäisestä pyynnöstä.
- Tekee koulutehtävänsä yleensä.
- Tekee kotitehtävänsä säännöllisesti.
- On tarkkaavainen koulussa.
- Selviytyy matematiikassa luokkatasonsa mukaisesti.
- Lukee luokkatasonsa mukaisesti.
- Lukee kokeita varten.
- Käy säännöllisesti koulua.
- Keskittyy kuuntelemaan tunneilla.

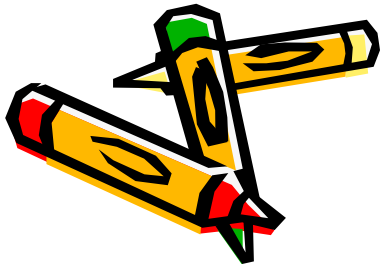
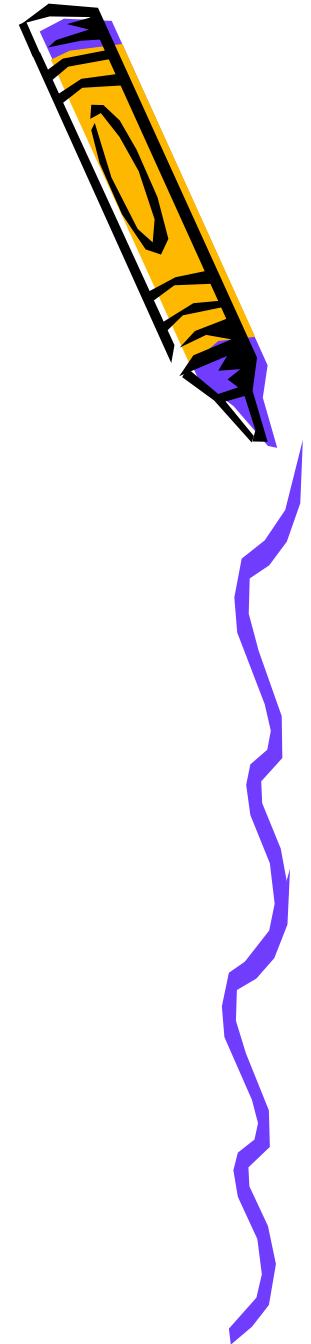
Vahvuusalue 5

- *Tunne-elämän hallinta* (Affective Strength, AS)
 - lapsen taito hyväksyä toisten ihmisten osoittamia kiintymyksen ja välittämisen tunteita sekä kykyä osoittaa niitä myös itse toisia kohtaan
 - 7 väitettä

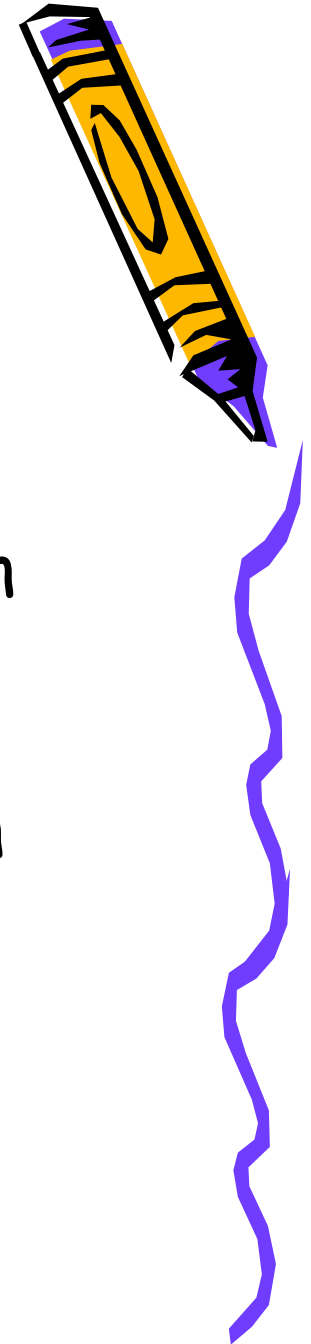
Tunne-elämän hallinta

- Hyväksyy halaamisen.
- Tunnustaa kipeätkin tunteensa.
- Pyytää apua.
- Osoittaa huolta toisten tunteista.
- Keskustelee ongelmista toisten kanssa.
- Tuntee läheisyyttä toisten kanssa.
- Osoittaa kiintymyksen tunteita toisia kohtaan.

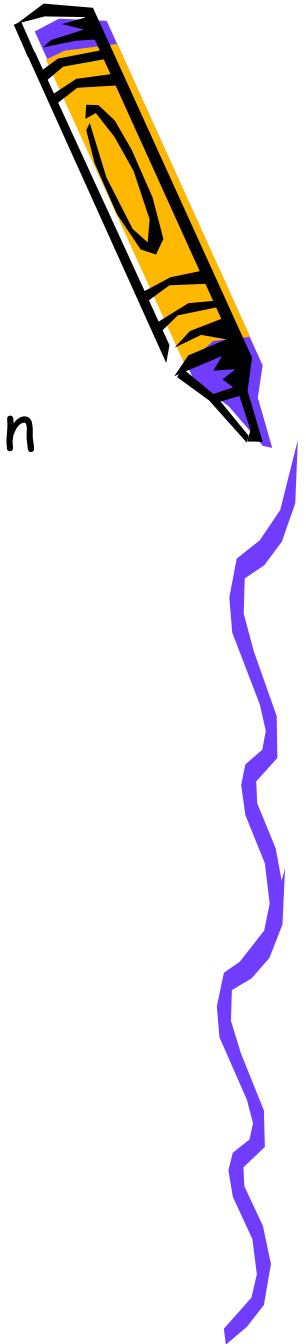
Pisteiden yhteenveto

- Kunkin vahvuusalueen pisteet (0-3) lasketaan yhteen, ja niistä muodostuu profiili
- Kun aineistoa on koottu tarpeeksi, voidaan pisteet normeerata ja verrata lapsen saamia pisteitä normiin
- Tässä vaiheessa tärkein info on opettajan ja vanhemman pisteiden vertailu ja yhteinen tulkinta, miten erot tai yhtäläisyydet tulkitaan!

Asenneilmasto

- Mel Ainscow & Tony Booth: Index for Inclusion
 - <http://inclusion.uwe.ac.uk/csie/indexlaunch.htm>
 - <http://www.kehitysvammaliitto.fi/> tai kauppa.kvl.fi

Kehitysvammaliiton verkkokauppa - Koulu ja inklusio - Windows Internet Explorer

http://kauppa.kvl.fi/~Oeexy0000001/?Y999=PIF&Y104=T%201582

File Edit View Favorites Tools Help

Kehitysvammaliiton verkkokauppa - Koulu ja inklusio

Kehitysvammaliitto

Etusivulle

Tuoteryhmät

- [CD-rom-ohjelmat](#)
- [Kommunikoinnin mahdollisuudet](#)
- [Luova ilmaisuus ja kuntoutus](#)
- [Maksuttomat verkkoiulkaisut](#)
- [Opetusmateriaalit](#)
- [Opetuspelit](#)
- [Selkokirjat](#)
- [Teoria- ja menetelmäkirjat](#)
- [TIKAS-tuotteet](#)
- [Tutkimusiulkaisut](#)
- ▶ [FAS](#)
- ▶ [Inklusio](#)
- ▶ [Kehitysvammaisten elämäntapa ja -laatu](#)
- ▶ [Kehitysvammapalvelut](#)
- ▶ [Muut tutkimusiulkaisut](#)
- ▶ [Toimintakvyy ja kuntoutus](#)
- ▶ [Tutkimusiulkaisujen poistomvnti](#)
- [Uutuudet](#)
- [Varaston loppuerät](#)

Tuotetiedot

Voit tilata valitsemaasi tuotetta syöttämällä kappalemäärän ja painamalla Osta-painiketta.

Tuotteen nimi: Koulu ja inklusio
Tuotenumero: T 1582
Tekijä: T. Booth - M. Ainscow, toim. L. Kokko - E. Pietiläinen
Kustantaja: 951-580-400-0
Julkaisuvuosi: 2005
Sivumäärä: 117
Paino: 0,464 kg
Hinta: 50,00 €

Suurena kuva

Tarjoaa viitekehyksen koulun kehittämiseksi ja koulun yhteisöllisyyden tarkastelulle, auttaa kaikkia kouluun ja lähiyhteisöön kuuluvia saamaan äänensä kuuluville, löytämään koulun vahvuudet, löytämään eri osapuolten näkemykset koulun kehittämiskohteet huomioiden, jäsentämään ja vaiheistamaan koulun kehittämistyötä, ohjaa hyödyntämään ohjelman sisältämiä arviointilomakkeita kehittämistyössä.

Pikahaku

[Tarkennettu haku](#)

Ostoskori

Rivejä: 0 kpl
Yhteensä: 0,00 €

Uutuudet

[Pieni hiljainen mies](#)

Top 5 -tuotteet

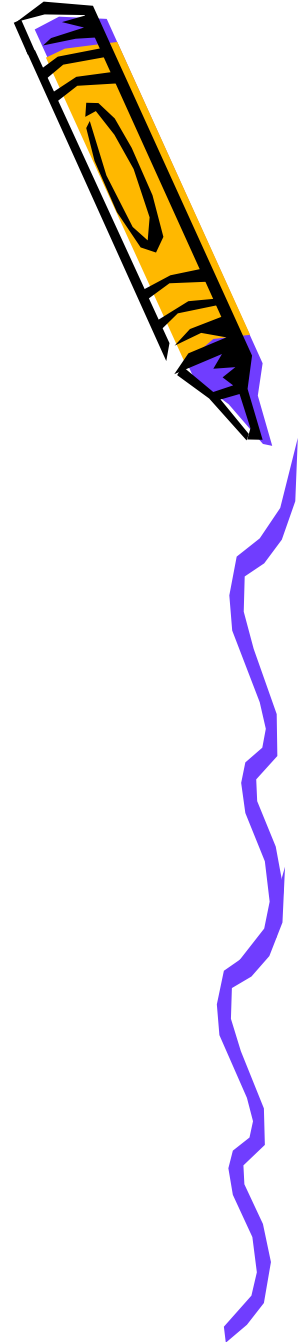
- [1. Salainen lukukirja](#)
- [2. Työelämän pelisäännöt](#)
- [3. Salainen Aapinen Harjoitusvihko 1, pienaakkosin](#)
- [4. Käyttöäriestelmä selkokielellä](#)
- [5. Kuvionuotit](#)

Internet 100%

Asenneilmasto

- Mobergin asennemittari
 - Opettajien ja vanhempien asenteet integraatiota kohtaan
 - Runsaasti referenssiaineistoja valmiina

Yhteenveto: arviointi erityisopettajan työssä...

- Erityisopettajan **PITÄÄ** olla selvillä **koulunsa ilmapiiristä** varsinkin erityisen tuen oppilaiden näkökulmasta
 - > ovatko kaikki oppilaat **MEIDÄN** oppilaita?
- Millaista on **kodin ja koulun dialogi**?
 - > kuullaanko, kuunnellaanko, tullaanko kuulluksi ja ymmärretyksi puolin ja toisin?
- Millaisia ovat **oppilaiden sosiaaliset suhteet** varsinkin erityisoppilailla?
 - > kokevatko kaikki tulevansa hyväksytyiksi?

Kirjallisuutta

- Atjonen, P. 2007. Hyvä, paha arviointi. Tammi
- Kupila, P. (toim.) 2004. Arvioidaan yhdessä. Tammi
- Koulutuksen arviointisihteeristön julkaisut:
 - <http://www.edev.fi/portal>
- Koulutuksen tutkimuslaitos:
 - <http://ktl.jyu.fi>
- Kehitysvammaliitto

